

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 11.07.2001
KOM(2001) 398 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH
EUROPAPARLAMENTET**

OM EUROPEISK AVTALSRÄTT

Sammanfattning

Meddelandet är avsett att bredda debatten om europeisk avtalsrätt och involvera Europaparlamentet, rådet och intressenter, inklusive företag, verksamma jurister, akademiker och konsumentgrupper.

Tillnärmningen av vissa specifika områden av avtalsrätten på EG-nivå har omfattat ett ökat antal frågor. EG-lagstiftaren har följt ett utvalt förhållningssätt och antagit direktiv om specifika avtal eller specifika marknadsföringsmetoder där det fanns ett särskilt behov av harmonisering. Europeiska kommissionen är på detta stadium intresserad av att samla in information om behovet av mer långtgående gemenskapsåtgärder när det gäller avtalsrätt, särskilt i den mån fall till fall-metoden inte skulle kunna lösa alla de problem som kan uppstå.

Kommissionen söker information om huruvida problem uppkommer genom skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller avtalsrätt och om så är fallet vilka. I meddelandet frågas särskilt om en väl fungerande inre marknad kan hindras av problem i förhållande till slutande, tolkning och tillämpning av gränsöverskridande avtal. Även kommissionen är intresserad av om olika nationella avtalsrättsliga bestämmelser avskräcker från gränsöverskridande transaktioner eller ökar kostnaderna för dem. I meddelandet söks även efter synpunkter om hur det befintliga angreppssättet av sektorsvis harmonisering av avtalsrätten skulle kunna leda till tänkbara brister i samstämmighet på EU-nivå eller till problem med att EG-rätten inte genomförs på ett enhetligt sätt tillämpas samt att de nationella genomförandebestämmelserna tillämpas olika.

Om konkreta problem kartläggs, skulle kommissionen även vilja få synpunkter på vilken form dessa lösningar skulle få. För att man skall kunna definiera tänkbara lösningar innefattar meddelandet en icke-uttömmande förteckning över tänkbara lösningar. Berörda parter kan dock föreslå andra lösningar för

- att ge en lösning på kartlagda problem.
- att främja utvecklingen av icke-bindande gemensamma avtalsrättsliga principer som är värdefulla för avtalsparterna när de upprättar sina avtal, nationella domstolar och skiljedomare i deras beslut och nationella lagstiftare när de utarbetar lagstiftningsförslag.
- att se över och förbättra befintlig EG-lagstiftning när det gäller avtalsrätt för att göra den mer samstämmig eller att anpassa den till att omfatta situationer som inte har förutsetts när den antogs.
- att anta nya instrument på EG-nivå. Olika aspekter skulle kunna kombineras: Arten av rättsakt som skall antas (förordning, direktiv eller rekommendation), relationerna med nationell lagstiftning (som kan ersättas eller samexistera), frågan om bindande bestämmelser inom den uppsättning av tillämpliga bestämmelser och om avtalsparterna skulle välja att tillämpa EG-instrument eller om EU-bestämmelser tillämpas automatiskt som ett säkerhetsnät av skyddsbestämmelser om avtalsparterna inte har överenskommit om någon specifik lösning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Inledning	4
2.	Syftet med meddelandet	6
3.	Avtalsrätten idag	7
3.1.	Befintlig lagstiftning.....	7
3.1.1.	Internationella instrument	7
3.1.2.	Beskrivning av gemenskapens regelverk.....	8
3.2.	Konsekvenser för den inre marknaden	8
3.3.	Enhetlig tillämpning av gemenskapsrätten.....	10
4.	Olika alternativ för EG:s framtida insatser på det avtalsrättsliga området.....	11
4.1.	Alternativ 1. Inga gemenskapsåtgärder	13
4.2.	Alternativ 2. Främja en utveckling mot gemensamma avtalsrättsliga principer som leder till ökad konvergens av medlemsstaternas lagstiftning	14
4.3.	Alternativ 3. Förbättra kvaliteten på befintlig lagstiftning	15
4.4.	Alternativ 4. Anta ny heltäckande lagstiftning på EG-nivå.....	17
4.5.	Andra alternativ.....	18
5.	Slutsatser.....	18

1. INLEDNING

1. Under de senaste åren har diskussionerna intensifierats om en eventuell harmonisering av den materiella privaträtten, framför allt avtalsrätten¹.
2. Europaparlamentet har antagit ett antal resolutioner om en eventuell harmonisering av den materiella privaträtten. Europaparlamentet förespråkade 1989 och 1994 att ett arbete skulle inledas för att utreda möjligheterna till att upprätta en gemensam europeisk privaträttslig lagstiftning². Parlamentet ansåg att fullbordandet av den inre marknaden kräver att vissa avtalsrättsliga områden harmoniseras. Parlamentet sade vidare att det effektivaste sättet att genomföra en sådan harmonisering är att samla större grenar av privaträtten i en europeisk civillag så att man kan uppfylla de gemenskapsrättsliga krav som ställs på en inre marknad utan gränser.
3. I en resolution av den 16 mars 2000 om kommissionens arbetsprogram för 2000 ansåg Europaparlamentet också "att det på den inre marknaden behövs en mer långtgående harmonisering av civilrätten och uppmanar kommissionen att göra en utredning om detta"³. I sitt svar till Europaparlamentet den 25 juli 2000 fastslog kommissionen att "den skulle lägga fram ett meddelande för de andra gemenskapsinstitutionerna och allmänheten för att starta en fördjupad diskussion med största möjliga omfattning, samtidigt som man håller sig till den tidsgräns som Europeiska rådet uppställt i Tammerfors, dvs. 2001. Kommissionen sade även att "med hänsyn till hur viktig sekundärlagstiftningen är för utvecklingen av den inre marknaden och framtida kommersiella och tekniska utvecklingstrender kommer det att innehålla en analys av både det gällande och det planerade regelverket på gemenskapsnivå på de relevanta områdena inom civilrätten, så att man kan fastställa och bedöma befintliga luckor samt slutförda eller pågående akademiska arbeten".
4. I slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors efterfrågades i punkt 39, "[i] fråga om materiell rätt uppmanas rådet att genomföra en övergripande undersökning om behovet av en tillnärmning av medlemsstaternas civilrättsliga lagstiftning för att undanröja hinder mot smidigt fungerande civilrättsliga förfaranden"⁴. Ett samrådsdokument i denna fråga aviserades i den "resultattavla för utvärdering av framstegen när det gäller att skapa ett område med frihet, säkerhet och rättvisa"⁵. Europeiska rådet behandlade vid sitt möte i Tammerfors frågor som rörde civilrättsligt samarbete på grundval av avdelning IV i EG-fördraget. Detta meddelande kan ses som ett första steg mot ett genomförande av slutsatserna från Tammerfors.

¹. Jfr. Ole Lando & Hugh Beale (eds.), *Principles of European Contract Law Parts I and II*, (Kluwer Law International, 2000); Academy of European Private Lawyers, *European Contract Code – Preliminary draft*, (Universita Di Pavia, 2001) hädanefter kallad "Paviagruppen"; 'Study Group for a European Civil Code' (Studiegruppen för en europeisk civillag). För en heltäckande diskussion om civilrätten i Europa och en detaljerad litteraturförteckning, se Hartkamp, Hesselink, Hondius, Joustra, Perron (eds.), *Towards a European Civil Code* (Kluwer Law International, 1998).

². EGT C 158, 26.6.1989, s. 400 (Resolution A2-157/89); EGT C 205, 25.7.1994, s. 518 (Resolution A3-0329/94).

³. EGT C 377, 29.12.2000, s. 323 (Resolution B5-0228, 0229 – 0230 / 2000, s. 326, punkt 28).

⁴. Ordförandeskapets slutsatser, från Europeiska rådets möte i Tammerfors den 15-16 oktober 1999, SI (1999) 800.

⁵. KOM(2000) 167, 24.3.2000, senast ändring i maj 2001, se dok. KOM(2001) 278 slutlig, 23.5.2001.

5. Slutligen ingick detta meddelande även i kommissionens meddelande om elektronisk handel och finansiella tjänster⁶ i samband med det politikområde som skall garantera samstämmighet i det rättsliga regelverket för finansiella tjänster.
6. Ledande företrädare för den akademiska världen har haft ingående diskussioner om harmonisering av vissa avtalsrättsliga områden. Två förslag till en avtalslag⁷ och till allmänna avtalsrättsliga principer⁸ har nyligen publicerats. Detta akademiska arbete går vidare och omfattar även sådant som inte ingick i de två ovannämnda publicerade förslagen, t.ex. avtal på områdena finansiella tjänster, försäkringsavtal, byggavtal, factoring och leasing, samt även vissa delar av äganderätten. Det akademiska arbetet inriktas framför allt på områden som är av särskild betydelse när det gäller att garantera rättigheter över gränserna inom Europa⁹.
7. Syftet med det akademiska arbete som har utförts varierar från inrättande av bindande lagstiftning till principer som liknar "restatements" som kan tillämpas för att få fram tillförlitlig jämförande information om det europeiska rättsläget på dessa områden.
8. Tillnärmningen av vissa särskilda områden av avtalsrätten på EU-nivå har en ökad markant på EG-nivå har omfattat ett antal frågor. På det konsumenträttsliga området har inte mindre än sju direktiv som reglerar avtalsrättsliga frågor antagits mellan 1985 och 1999¹⁰. Även på andra områden märks en ökad harmonisering.¹¹

⁶. KOM(2001) 66 slutlig, 7.2.2001, s.11.

⁷ "Pavia-gruppen" har nyligen publicerat "European Contract Code - Preliminary draft", (Universita Di Pavia, 2001) vilken grundar sig på det arbete som bedrivits av "the Academy of European Private Lawyers". Denna lagsamling innehåller en sammanställning av regler och lösningar baserade på lagstiftningen i medlemsstaterna i den Europeiska Unionen samt Schweiz, och den omfattar områden som avtalsslut, innehåll och formkrav, avtalstolkning och avtalets effekter, fullgörelse och icke-fullgörelse, upphörande och utslocknande, samt andra avvikelser samt rättigheter i samband med avtal.

⁸. "Commission on European Contract Law" (Kommissionen för europeisk avtalsrätt), som till stor del har finansierats av Europeiska kommissionen, har publicerat boken *Principle of European Contract Law Parts I and II*, med Ole Lando och Hugh Beale som redaktörer (Kluwer Law International, 2000). Denna bok innehåller EG-ländernas gemensamma principer om avtalsslut, avtals giltighet, avtalstolkning och avtals innehåll, samt fullmäktiges makt att binda huvudmannen, fullgörelse, icke-fullgörelse och ersättning. Boken ger förslag till gemensamma bestämmelser och innehåller kommentarer och jämförande analyser till varje bestämmelse.

⁹. Andra betydande pågående akademiska studier på detta område är Study Group on a European Civil Code (Arbetsgrupp som sysslar med europeisk civilrätt) som består av akademiska experter från de femton medlemsstaterna och från vissa kandidatländer. Deras arbete rör områden såsom köp, tjänster, långtidsavtal, säkerheter, utomobligatoriska skyldigheter eller egendomsövergång när det gäller lös egendom och omfattar jämförande forskning i syfte att få fram ett komplett förslag med kommentarer om de områden som berörs.

¹⁰. Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av varor och härmed förknippade garantier (EGT L 171, 7.7.1999, s.12). Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 21.4.1993, s. 29). Rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang (EGT L 158, 23.6.1990, s. 59). Rådets direktiv 85/577/EEG av den 20 december 1985 för att skydda konsumenten i de fall avtal ingås utanför fasta affärslokaler (EGT L 372, 31.12.1985, s. 31). Rådets direktiv 87/102/EEG av den 22 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter (EGT L 42, 12.2.1987, s. 48) ändrat genom direktiv 90/88 (EGT L 61, 10.3.1990, s.14) och direktiv 98/7/EG (EGT L 101, 1.4.1998, s.17). Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal (EGT L 144, 4.6.1997, s.19). Europaparlamentets och rådets direktiv 94/47/EG av den 26 oktober 1994 om skydd för konsumenterna vad avser nyttjanderätt till fast egendom på tidsdelningsbasis (EGT L 280, 29.10. 1994, s.83).

¹¹. Rådets direktiv 86/653/EEG av den 18 december 1986 om samordning av medlemsstaternas lagar rörande självständiga handelsagenter (EGT L 382, 31.12.1986, s.17), Europaparlamentets och rådets direktiv

9. Denna sektorsvisa harmonisering har berört specifika avtal eller specifika marknadsföringsmetoder. Direktiv har antagits när man har kunnat fastställa att det förelegat ett särskilt behov av harmonisering.

2. SYFTET MED MEDDELANDET

10. Europeiska kommissionen är i detta skede intresserad av att samla in information om huruvida det finns ett behov av mer långtgående EG-åtgärder på det avtalsrättsliga området, särskilt eftersom en områdesvis reglering kanske inte räcker för att lösa alla problem som kan uppstå. Detta hindrar inte kommissionen att utnyttja sin initiativrätt i framtiden för att lägga fram förslag om särskilda åtgärder om avtalsrättsliga aspekter, om särskilt behov skulle visa sig föreligga, särskilt pågående initiativ som har inletts eller skall inledas inom ramen för den inre marknadens policy.
11. Syftet med detta meddelande är därför att bredda debatten genom att uppmuntra bidrag från konsumenter, näringsliv, yrkesorganisationer, offentliga förvaltningar och institutioner, den akademiska världen och övriga som är intresserade att delta i debatten. I del C behandlas hur avtalsrätten ser ut idag, varför avtalsrätten är viktig för förhandlingar över gränserna samt problem med enhetlig tillämpning av EG-rätt. I del D läggs en allmän ram för EG:s framtida politik på det avtalsrättsliga området fram.
12. Avtalsrätten omfattar flera olika rättsliga domäner. Dessa är knutna till medlemsstaternas olika kulturella och rättsliga traditioner, men den större delen av avtalsrätten har likartade begrepp och bestämmelser. Avtalsrätten utgör den viktigaste delen av lagstiftningen för att reglera gränsöverskridande transaktioner. Det finns dessutom redan gemenskapslagstiftning som reglerar avtalsrätt, även om sådan gemenskapsrätt är ett resultat av att man reglerar ett område i taget.
13. De områden som omfattas av detta meddelande inbegriper köpeavtal och alla typer av tjänsteavtal, inklusive finansiella tjänster¹². Allmänna regler om fullgörande, icke-fullgörande och ersättning är en nödvändig grund för dessa avtal och omfattas således. Vidare är regler om allmänna frågor som avtalsslut, avtals giltighet och avtalstolkning också av grundläggande betydelse. På grund av den ekonomiska kontexten kan även regler om kreditsäkerhet avseende lös egendom och obehörig vinst också vara relevanta. Slutligen bör man även beakta skadeståndlagstiftningens koppling till avtal och till andra aspekter som är av betydelse för den inre marknaden i den mån de redan är en del av befintlig EG-rätt.
14. På vissa avtalsrättsliga områden, där förhållandet mellan parterna är komplext, är avtal endast ett av flera sätt att reglera förhållandet mellan de berörda parterna. Dessa

2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel på den inre marknaden (EGT L 171, 17.7.2000, s.1), Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/35/EG av den 29 juni 2000 om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner (EGT L 200, 8.8.2000, s.35, rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister (EGT L 210, 7.8.1985, s.29) ändrat genom direktiv 99/34/EG (EGT L 141, 4.6.1999, s.20), Europaparlamentets och rådets direktiv 97/5/EG av den 27 januari 1997 om gränsöverskridande betalningar (EGT L 43, 14.2.1997, s.25) bör noteras som exempel.

¹². KOM(2001) 66 slutlig, 7.2.2001, s.11.

områden, t.ex. arbetsrätt och familjerätt ger upphov till särskilda frågor och omfattas inte av meddelandet.

15. Europeiska kommissionen avser i stället att i detta meddelande koncentrera sig på två områden: för det första problem som kan tänkas uppstå genom olikheterna i nationell avtalsrätt och för det andra på valmöjligheter för kommande avtalsrätt inom Europeiska unionen. Detta kommer att göra det möjligt för Europeiska kommissionen att fastställa EG:s framtida politik på detta område och föreslå nödvändiga åtgärder.

3. AVTALSRÄTTEN IDAG

3.1. Befintlig lagstiftning

3.1.1. Internationella instrument

16. De internationella instrumenten erbjuder lösningar på en del av de potentiella problem som är knutna till de nationella skillnaderna i avtalsrätten. Det första man gör är att enhetligt tillämpa internationella privaträttsliga regler för att fastställa vilken lag som är tillämplig på avtalet. Viktigast bland dessa bestämmelser är 1980-års Romkonvention¹³, som ratificerats av alla medlemsstater.
17. Bestämmelserna i Romkonvention tillämpas på avtalsförpliktelser i alla situationer som innebär ett val mellan olika länders¹⁴ lagstiftning har ratificerats av EU:s samtliga medlemsstater. Enligt Romkonventionen kan parterna komma överens om vilket lands lag som skall tillämpas. Konventionen ställer dock upp begränsningar för val av tillämplig lag och fastställer vilken lag som skall tillämpas om inget val har gjorts. Vidare skall bestämmelserna inte tillämpas på de områden som räknas upp i artikel 1 i konventionen (t.ex. frågor som rör fysiska personers rättsliga status, rättskapacitet och rättshandlingsförmåga eller försäkringsavtal som täcker risker inom Europeiska ekonomiska gemenskapens medlemsstaters territorium).
18. Det andra är harmonisering av materiella lagbestämmelser på internationell nivå. Här är det främsta instrumentet 1980-års FN:s konvention angående avtal om internationella köp (CISG), som antagits av alla medlemsstater utom Förenade kungariket, Portugal och Irland.
19. CISG fastställer enhetliga bestämmelser för internationella köp som tillämpas på köpeavtal om inte parterna har avtalat något annat. Vissa områden är undantagna från konventionens tillämpningsområde, t.ex. varor för köparens personliga bruk eller för hans familj eller hushåll samt försäljning av värdepapper och aktier.

¹³. 1980-års Romkonvention om tillämplig lag på avtalsförpliktelser (konsoliderad version), EGT C 27, 26.1.1998, s.34.

¹⁴. Parallellt med denna konvention finns även Brysselkonventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och fullgörande av privaträttsliga beslut, ändrad genom konventioner om anslutningen om nya medlemsstater som tillträtt denna konvention. I den fastställs vilken instans som är behörig för att behandla ett mål. För alla medlemsstater utom Danmark skall denna konvention ersättas fr.o.m. den 1 mars 2002 av rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols hörighet och om erkännande och verkställighet på privaträttens område (EGT L 12, 16.1.2001, s.1).

20. Konventionen innehåller bestämmelser om slutande av avtal (anbud och accept) samt om köparens och säljarens rättigheter och skyldigheter. Konventionen reglerar inte avtals eller avtalsbestämmelsers giltighet. Den omfattar inte heller den verkan som avtal kan ha på äganderätten till den sålda varan eller säljarens utomobligatoriska ansvar.

3.1.2. *Beskrivning av gemenskapens regelverk*

21. Flera gemenskapsakter omfattar bestämmelser om harmonisering av privaträtten. I vissa direktiv specificeras bestämmelser om slutande av avtal, om innehåll och form i ett anbud och accept och om avtals fullgörelse, dvs. om avtalsparternas förpliktelser. I flera direktiv specificeras i detalj innehållet i den information som parterna tillhandahåller på olika nivåer, särskilt innan avtalet sluts. Vissa direktiv omfattar avtalsparternas rättigheter och skyldigheter när det gäller att fullgöra avtal, även bristfällig fullgörelse eller underlåtenhet att fullgöra avtalet.
22. Bilaga I innehåller en beskrivning av de mest relevanta gemenskapsrättsakterna på detta område. Bilaga II innehåller en förteckning över bindande och icke-bindande internationella instrument som rör materiella privaträttsliga frågor. Bilaga III innehåller en strukturerad presentation av gemenskapens regelverk och av i vilken utsträckning gemenskapens lagstiftning och CISG redan har behandlat avtalsrättsliga frågor på områden som omfattas av detta meddelande.

3.2. **Konsekvenser för den inre marknaden**

23. Kommissionen skulle vilja utreda om de olika medlemsstaternas olika nationella avtalsrättsliga bestämmelser direkt eller indirekt förhindrar att den inre marknaden fungerar väl och i så fall i vilken omfattning. Om sådana hinder föreligger, kan EU-institutionerna behöva vidta lämpliga åtgärder.
24. I EG-fördraget ges EU-institutionerna behörighet när det gäller att inrätta den inre marknaden och få den att fungera, särskilt fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital. Detta har gjort det möjligt för Europeiska gemenskapen att reducera ett betydande antal hinder för de ekonomiska aktörerna att verka inom hela EG eller utanför, bl.a. för tillverkare, tjänsteleverantörer, mellanhänder och konsumenter.
25. Den tekniska utvecklingen, som bland annat möjliggjort elektronisk handel via Internet, har gjort det lättare för ekonomiska aktörer att göra transaktioner över långa avstånd. Införandet av euron som gemensam valuta för tolv av EU:s medlemsstater är en viktig faktor för att underlätta handeln över gränserna. Men trots de stora framsteg som gjorts hittills kvarstår vissa problem. Marknaderna är inte så effektiva som de skulle kunna vara och borde vara, vilket drabbar alla berörda parter.
26. Handeln med varor och tjänster regleras i avtal, vare sig det gäller köp, leasing eller byte. Problem i samband med slutande, tolkning och tillämpning av avtal i gränsöverskridande handel kan därför påverka hur den inre marknaden fungerar. Motsvarar befintliga avtalsrättsliga bestämmelser företagens och konsumenternas nuvarande och framtida behov på en inre marknad eller är det nödvändigt med åtgärder på EU-nivå?
27. Generellt fastställs i de nationella rättsordningarna principen om avtalsfrihet. Följaktligen står det avtalsparterna fritt att själva bestämma sina avtalsvillkor. Varje

avtal regleras dock av lagar och domstolsutslag i en viss stat. En del av de nationella bestämmelserna är inte tvingande. De avtalsslutande parterna kan besluta att tillämpa dessa bestämmelser eller att avtala andra villkor. Andra nationella bestämmelser, framför allt när det råder en betydande obalans mellan avtalsparternas ställning, t.ex. när det gäller avtal med hyresgäster eller konsumenter.

28. Normalt sett vållar dessa olika nationella system inga problem för gränsöverskridande transaktioner, eftersom parterna kan bestämma vilken lag som skall vara tillämplig på deras avtal. Genom att välja att ett visst lands lag skall vara tillämplig, accepterar parterna den lagstiftningens tvingande bestämmelser och de icke-tvingande bestämmelser som de inte ersätter med andra villkor. Konflikter kan dock uppstå mellan tvingande bestämmelser i ett land som står i strid med tvingande bestämmelser i ett annat land. Sådana konflikter mellan olika tvingande bestämmelser kan ha en negativ inverkan på gränsöverskridande transaktioner.
29. Även om den nationella lagstiftningen inte kräver det, kan vissa avtalsklausuler vara resultatet av allmän praxis i en viss medlemsstat, särskilt om en sådan praxis har formaliserats i standardavtal. Det kan vara svårt att ingå avtal med formuleringar och villkor som skiljer sig från dem som vanligtvis tillämpas i en särskild medlemsstat. Det kan finnas viktiga ekonomiska och juridiska skäl till varför det är svårt eller till och med omöjligt för en part att gå med på formuleringarna och villkoren i ett standardavtal som i vanliga fall används i den andra partens medlemsstat. Av liknande skäl kan det dock vara svårt för den andra parten att acceptera den typ av villkor som är allmän praxis i den första partens medlemsstat.
30. För konsumenter och särskilt för små och medelstora företag som inte känner till andra avtalsrättssystem, kan det verka avsskräckande att göra gränsöverskridande transaktioner. Det har varit det underliggande resonemanget för vissa av gemenskapens rättsakter som syftar till att förbättra det sätt på vilket den inre marknaden fungerar. Varu- och tjänsteleverantörer kan därför till och med anse att det inte är ekonomiskt hållbart att erbjuda sina varor och tjänster till konsumenter i andra länder och avhålla sig från det. När det gäller underleverantörskontrakt är bestämmelserna om underleverantörer och leverantörer olika i de olika medlemsstaterna¹⁵. Dessa skillnader kan göra det svårt för underleverantörerna – för det mesta små och medelstora företag – att ingå i avtal över gränserna.
31. Olika nationella bestämmelser kan dessutom leda till högre transaktionskostnader, framför allt för information och vid eventuella tvister. Detta gäller företag i allmänhet och konsumenter och små och medelstora företag i synnerhet. Avtalsparter kan tvingas skaffa information och juridisk rådgivning om tolkning och tillämpning av utländsk lagstiftning de inte känner till. Om tillämplig lag har bestämts i avtalet, blir detta fallet för den part vars lagstiftning inte har valts. Det gäller i mindre utsträckning också avtal i vilka parterna har gått med på standardavtalsklausuler, när dessa inte omfattar alla tänkbara problem.

¹⁵. Bestämmelserna varierar mellan en specifik lag om underleverantörsavtal i Italien och en lag om betalningsvillkor när det gäller underleverantörer i Frankrike, till bestämmelser i civilrätten om avtalsförhållanden i flertalet medlemsstater (t.ex. i Tyskland återfinns underleverantörsavtal i en lag från 1976 om allmänna villkor för handelsförbindelser och några artiklar i civillagen).

32. Sådana högre transaktionskostnader kan vidare utgöra en konkurrensnackdel, till exempel när en utländsk leverantör konkurrerar med en leverantör som är etablerad i samma land som den potentiella kunden.
33. Kommissionen efterfrågar inlägg om i vilken mån ovanstående frågor skapar problem för den inre marknaden och vilka andra frågor som hör samman med avtalsrätten som kan förhindra att den inre marknaden fungerar väl.

3.3. Enhetlig tillämpning av gemenskapsrätten

34. Europeiska gemenskapens lagstiftare måste garantera konsekvensen i utarbetandet av EG-lagstiftningen och i genomförandet och tillämpningen av den i medlemsstaterna. De bestämmelser som Europeiska gemenskapen antar måste vara samstämmiga, tolkas på samma sätt och få samma verkan i alla medlemsstaterna. EG-domstolen har fastställt att behovet av en enhetlig tillämpning av gemenskapsrätten och jämlikhetsprincipen innebär att en gemenskapsrättslig bestämmelse som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till en medlemsstats lagstiftning för fastställande av bestämmelsens innebörd och tillämpningsområde normalt sett måste ges en självständig och enhetlig tolkning i hela gemenskapen¹⁶.
35. När det gäller avtalsrätten har EG-lagstiftaren hittills tillämpat en områdesvis harmonisering. Denna metod tillsammans med oförutsedd utveckling av marknaden skulle kunna leda till bristande samstämmighet i tillämpningen av EG-rätten. Under vissa omständigheter¹⁷, är det till exempel möjligt att tillämpa både hemförsäljningsdirektivet och tidsdelningsdirektivet. Båda direktiven ger konsumenten ångerrätt, men den tidsperiod under vilken konsumenten kan utöva denna rätt är olika i de olika direktiven. Fastän sådana konflikter mellan bestämmelserna är undantag skulle kommissionen välkomna information om de problem som är ett resultat av bristande samstämmighet mellan EU-bestämmelserna.
36. Genom att använda abstrakta termer i EG-lagstiftning kan problem med att genomföra och tillämpa EG-rätten och de nationella bestämmelserna på ett enhetligt sätt. Abstrakta termer kan representera ett rättsligt begrepp för vilket det finns olika bestämmelser i varje nationell rättsordning¹⁸.

¹⁶. Mål C-357/98 *The Queen v Secretary of State for the Home Department ex parte: Nana Yaa Konadu Yiadom* (ännu inte publicerad), EG-domstolen 9 november 2000 at para. 26. Jfr även mål C-287/98 *Luxemburg v. Linster* (ännu inte publicerad), EG-domstolen 19 december 2000, at para. 43; mål C-387/97 *Commission v Greece* (ännu inte publicerad), EG-domstolen 4 juli 2000; mål C-327/82 *Ekro v Produktschap voor Vee en Vlees* [1984] ECR I - 107, at para. 11; Principen om enhetlig tillämpning tillämpas även inom privaträtten, jfr mål C-373/97 *Dionisios Diamantis v. Elliniko Dimosio (Greek State), Organismos Ikonimikis Anasinkrotisis Epikhiriseon AE (OAE)*, ECR I-1723, at para. 34; mål C-441/93 *Pafitis and Others v TKE and Others* [1996] ECR I-1347, at para. 68 till 70.

¹⁷. Jfr mål C-423/97, *Travel-Vac S.L. and Manuel José Antelm Sanchís* [1999] ECR I-2195.

¹⁸. Dessa frågor har nyligen studerats av Europaparlamentet. En grupp av oberoende jurister på hög nivå har utarbetat en undersökning. I den fastslås att när det gäller "skada" har europeisk lagstiftning om ansvar ännu inte ens en rimlig enhetlig idé om vad skada är eller hur den kan definieras, vilket naturligtvis hotar att hindra alla ansträngningar för att utveckla EU-direktiv på detta område. Europaparlamentet, GD Forskning: 'Studie av de privaträttsliga systemen inom EU avseende diskriminering och skapandet av en europeisk civilrätt' (EP 168.511, s. 56). Vissa direktiv (art. 9 i direktiv 85/374/EEG, art. 17 i direktiv 86/653/EEG) innehåller olika definitioner av "skada". Varje definition är dock endast avsedd för varje enskilt direktiv. Andra direktiv (art. 5 i direktiv 90/314/EEG) använder termen utan att definiera den.

37. Skillnader i olika direktivs bestämmelser kan förklaras av skillnader i de problem som direktiven är tänkta att lösa. Man kan därför inte kräva att en term som används för att lösa ett visst problem skall tolkas och tillämpas exakt likadant i ett annat sammanhang. Skillnader när det gäller termer och begrepp som kan inte förklaras av skillnader i de problem som man försöker att lösa bör tas bort.
 38. Dessutom hänvisar den nationella lagstiftning som medlemsstaterna har antagit för att genomföra EG-direktiv till nationella uppfattningar om dessa abstrakta termer. Sådana begrepp varierar påtagligt från en medlemsstat till en annan¹⁹ Avsaknaden av en enhetlig förståelse av EG-rätten i fråga om allmänna termer och begrepp (åtminstone på specifika områden eller på områden med nära anknytning till varandra) kan leda till olika resultat i handelsbruk och rättspraxis i olika medlemsstater²⁰.
 39. Denna typ av problem gäller inte bara de övergripande frågor om allmänna avtalsrättsliga termer som nämnts ovan. Det är också viktigt för enskilda näringsgrenar²¹.
 40. Kommissionen funderar om, för att undvika den typ av problem som beskrivs ovan, den nödvändiga samstämmigheten skulle kunna garanteras med det nuvarande förhållningssättet eller skulle kunna förbättras på andra sätt. Kommissionen är därför intresserad av att få information om de praktiska problem, när det gäller avtalsrätt, som uppstår genom det sätt som EG-bestämmelserna tillämpas och genomförs i medlemsstaterna.
- 4. OLIKA ALTERNATIV FÖR EG:S FRAMTIDA INSATSER PÅ DET AVTALSRÄTTSLIGA OMRÅDET**
41. Svar på detta dokument kan visa att det finns hinder för den inre marknaden, åtminstone när det gäller gränsöverskridande transaktioner. Om dessa problem inte kan lösas på ett tillfredsställande sätt från fall till fall, kan man tänka sig en övergripande åtgärd på EG-nivå som ger en övergripande förståelse av avtalsrättsliga bestämmelser. Det finns dock begränsningar när det gäller kommissionens och andra institutioners behörighet att ingripa på detta område.
 42. Alla bestämmelser måste överensstämma med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna enligt artikel 5 i EG-fördraget och protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Som Europaparlamentet har påpekat i sina resolutioner om rapporterna om bättre

¹⁹. Detta problem belyses genom ett pågående mål i EG-domstolen (C-168/00, *Simone Leitner/TUI Deutschland GmbH & Co KG*). På grundval av ett paketreseavtal som slutits enligt österrikisk lag med en tysk researrangör söker klaganden ersättning för "sveda och värk" (ej återvinningsbar semester som tillbringats på sjukhus). Enligt österrikisk lag kan man inte få ersättning för den här typen av skada, men enligt lagarna i Tyskland och några andra medlemsstater kan man det. Klaganden pekar på artikel 5 i paketresedirektivet och säger att i denna artikel fastställs ett specifikt begrepp när det gäller "skada" som innehåller "sveda och värk".

²⁰. Kommissionen har t.ex. betonat i sin rapport om tillämpning av direktivet om handelsagenter (KOM (1996) 364 slutlig, 23.7.1996) att tillämpningen av det system när det gäller skadeersättning som fastställs i direktivet som rör samma faktiska situationer leder till helt olika praktiska resultat vid tillämpningen i Frankrike och Förenade kungariket beroende på olika beräkningsmetoder för att fastställa ersättningen.

²¹. Slutrapport från de Visés kommitté om europeisk reglering av aktiemarknaderna, Bryssel 15.2.2001, bilaga 5 (den ursprungliga rapporten av den 9.11.2000).

lagstiftning²², är subsidiaritetsprincipen en bindande rättsregel som inte sätter det legitima utövandet av EU:s behörighet ur spel. Behovet av att få till stånd en balanserad tillämpning av denna princip har lyfts fram av ett flertal medlemsstater²³ och av EU-institutionerna.

43. Subsidiaritetsprincipen fungerar som ett rättesnöre för hur gemenskapens behörighet skall utövas på gemenskapsnivå. Subsidiaritet är ett dynamiskt begrepp och bör tillämpas mot bakgrund av de mål som ställs upp i fördraget. Subsidiaritetsprincipen gör det möjligt att, när omständigheterna så kräver, utvidga åtgärder som gemenskapen vidtar inom ramen för sin behörighet, men också att begränsa eller avbryta insatser som inte längre är befogade²⁴. Det skall finnas klara fördelar av att vidta åtgärder på EG-nivå istället för på nationell nivå. Om avsikten är att uppnå en viss effekt i hela EG är insatser på EG-nivå utan tvekan det bästa sättet att garantera en enhetlig behandling i de olika nationella systemen och uppmuntra till effektivt samarbete mellan medlemsstaterna.
44. Dessutom bör lagstiftningen vara effektiv och att den bör inte medföra orimliga bördor för nationella, regionala eller lokala myndigheter eller för den privata sektorn och det civila samhället. Proportionalitetsprincipen, som är en av de allmänna principerna i gemenskapsrätten, kräver att de bestämmelser som antas av gemenskapens institutioner inte överskrider gränserna för vad som är proportionerligt och nödvändigt för att nå de mål som man vill uppnå med den berörda lagstiftningen. När det finns ett val mellan flera adekvata bestämmelser så skall man ta den som är minst kostsam och de nackdelar som uppstår får inte vara oproportionerliga i förhållande till det mål man vill uppnå. Kommissionen är helt klart skyldig att lägga fram förslag till sådana åtgärder som behövs för att komplettera medlemsstaternas insatser för att uppnå målen i fördraget. Kommissionen följer två kriterier som är utformade för att garantera att uppställda mål uppfylls politiskt och rättsligt: i vilken mån nationella och regionala myndigheter och det civila samhället klarar av att uppnå de mål som uppställs i en gemenskapsbestämmelse och i vilken mån dessa mål är förenliga eller överensstämmer med nationell och sektoriell praxis²⁵.
45. Att förbereda lagförslag genom att lägga fram meddelanden, grönböcker och vitböcker är ett sätt att samråda med den privata sektorn, det civila samhället och institutioner på alla nivåer. Dessutom kommer kommissionen att försöka kartlägga lämpliga insatsområden genom att engagera både det civila samhället och näringslivet i syfte att ta fram lagstiftningsinstrument som är anpassade till användarnas verkliga behov. Detta meddelande och eventuellt ytterligare dokument som skall kartlägga om en EU-åtgärd är nödvändig och om så är fallet, på vilka områden.²⁶

²². KOM (2000) 772 slutlig, 30.11.2000, s. 3.

²³. KOM (2000) 772 slutlig, 30.11.2000, s. 3.

²⁴. Se protokoll om tillämpningen av subsidiariets- och proportionalitetsprinciperna (EGT C 340, 10.11.1997, s. 105).

²⁵. Mål C-331/88, Fedesa (Rec. 1990, s.I-4023, punkt 13, gemensamma målen C-133/93, C-300/93 och C-362/93, Crispolti (Rec. 1994, s. I-4863, punkt 41), mål C-157/96 The Queen contre Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, Commissioners of Customs & Excise, ex parte National Farmers' Union (REG 1998, s. I-2236, punkt 60).

²⁶. KOM(2000) 772 slutlig, 30.11.2000, s. 7-8, punkterna 12.

46. Det finns ett antal möjliga alternativ som kan övervägas om en områdesvis reglering inte räcker för att lösa problemet. Detta meddelande ger en kort genomgång av fyra möjliga scenarier:
- I. Inga gemenskapsåtgärder.
 - II. Främja en utveckling mot gemensamma avtalsrättsliga principer som leder till ökad konvergens av medlemsstaternas lagstiftning.
 - III. Förbättra kvaliteten på befintlig lagstiftning.
 - IV. Anta ny heltäckande lagstiftning på EG-nivå.
47. Det finns fler alternativ. Alternativen kan också kombineras. De kan omfatta avtalsrätt eller något annat område inom privaträtten. Varje alternativ kan gälla en specifik sektor eller vara övergripande. Om åtgärderna skall vara bindande eller inte skulle bero på det område som åtgärden skall tillämpas på och på de intressen som står på spel. I princip bör dock alla alternativ ge parterna den frihet de behöver för att komma överens om de avtalsvillkor som är bäst lämpade för deras specifika behov.
48. Ett annat tänkbart tillvägagångssätt, som inte behandlas här, eftersom det går utöver ett EU-initiativ, skulle vara att förhandla fram ett internationellt avtal på avtalsrättens område. Det skulle vara i stil med CISG, men med ett vidare tillämpningsområde än endast köp av varor. Bestämmelserna i CISG skulle dock kunna integreras under alternativen II och IV som skulle öka deras acceptans i handelspraxis och i rättspraxis.

4.1. Alternativ 1. Inga gemenskapsåtgärder

49. I många fall skapar marknaden problem som drabbar allmänheten. Men marknaden utvecklar också sina egna lösningar. Man skall inte underskatta marknadens effektivitet när det gäller att svara mot olika sociala värderingar och mot den allmänna opinionen. Konkurrensen gör att många av de problem som marknaden ger upphov till kan lösas automatiskt genom de påtryckningar som utövas av berörda intressegrupper (konsumenter, icke-statliga organisationer, företag). Offentliga myndigheter kan bidra till att egenintresset och det allmännas intresse sammanfaller.
50. Olika initiativ av medlemsstater och yrkesorganisationer t.ex. för att stimulera gränsöverskridande transaktioner genom att erbjuda rådgivning och hjälp kan på ett effektivt sätt leda marknaden i en viss riktning (till exempel påskynda bruket av ny teknik eller uppmuntra till nya former av handel). Detta kan uppväga de inbillade eller faktiska ekonomiska och psykologiska riskerna med gränsöverskridande handel om dessa risker är reella. Ekonomiska operatörer kan effektivt komma till rätta med de problem och gränsöverskridande transaktioner som har identifierats. Yrkesorganisationer kan till exempel erbjuda små och medelstora företag rådgivning och hjälp²⁷.

²⁷. Nedan återfinns två exempel (initiativ från nationella/industriella sammanslutningar som syftar till att ge en lösning för avtalsrättsliga problem när det gäller gränsöverskridande transaktioner genom frivilliga överenskommelser med ett standardavtal för gränsöverskridande transaktioner:

- år 1999 kom en grupp bestående av sex tyska industrisammanslutningar, den s.k. arbetsgruppen för komponentindustrin, överens om en uppsättning minimibestämmelser för gränsöverskridande avtal.

51. Ekonomisk utveckling. Särskilt den ökade integreringen av marknader till en verklig inre marknad skapar även incitament för nationella politiker och lagstiftare att söka efter lösningar på problemen med avtal som berör parter i olika medlemsstater. Detta kunde leda till en viss grad av "mjuk harmonisering" som inte styrs av bindande EG-bestämmelser utan som är ett resultat av den ekonomiska utvecklingen. Detta skulle kunna lösa problemen med handeln inom gemenskapen under förutsättning att det finns ett verkligt och rättvist lagval för avtalsparterna, fullständig, korrekt och fritt tillgänglig information om befintliga bestämmelser och praxis samt rättvisa och ekonomiskt rimliga alternativ för att lösa tvister.
- 4.2. Alternativ 2. Främja en utveckling mot gemensamma avtalsrättsliga principer som leder till ökad konvergens av medlemsstaternas lagstiftning**
52. En lösning för att uppnå en ökad konvergens på det avtalsrättsliga området skulle vara att kommissionen stöder komparativa rättsutredningar och samarbete mellan t.ex. akademiker och verksamma jurister (inklusive domare och experter). Ett sådant samarbete skulle kunna syfta till att finna gemensamma principer inom relevanta områden av den nationella avtalsrätten. Man skulle kunna utnyttja det arbete som redan har gjorts på området och vidareutveckla det genom att i så stor utsträckning som möjligt utgå ifrån resultaten från akademiska studier och slutsatser från internationella akademiska forum. Ramen för dessa forsknings- och samarbetsinsatser skulle kunna vara en form av partnerskap, där EG-institutionerna – särskilt kommissionen – skulle kunna ha en samordnande roll. När det gäller transnationella avtal skulle man också kunna fastställa en del gemensamma lösningar, principer och till och med bestämmelser.
53. Resultatet av en sådan diskussion skulle kunna variera från gemensamma principer till utarbetande av riktlinjer eller särskilda uppförandekoder för vissa typer av avtal. Gemensamma principer skulle vara användbara för avtalsparterna både vid upprättandet av nya avtal och för fullgörandet. De skulle också kunna vara användbara för nationella domstolar och skiljedomare som skall fatta beslut i rättsliga frågor – särskilt i gränsöverskridande ärenden - som inte helt och fullt omfattas av bindande nationella bestämmelser eller när bestämmelser helt saknas. Domstolar och skiljedomare skall då veta att de principer de tillämpade utgjorde en lösning som är gemensam för alla avtalsrättsliga system inom EG. Gemensamma principer skulle samtidigt också hjälpa nationella domstolar som skall tillämpa utländsk lag till en grundläggande förståelse av underliggande allmänna rättsprinciper. Riktlinjer skulle i så stor utsträckning som möjligt kunna följas av medlemsstaterna och EG vid antagandet av ny lagstiftning eller modifiering av befintlig lagstiftning på den nationella avtalsrättens område.
54. Tillämpning av gemensamma principer skulle även kunna leda till att en sedvanerätt växer fram, under förutsättning att tillämpningen är kontinuerlig och sker under lång tid och att det råder enighet. Detta skulle kunna påverka eller helt ändra sådant

Denna modell tillämpas dock på gränsöverskridande avtal som uteslutande regleras av tysk lag (avtalsparterna måste komma överens om att reglera det gränsöverskridande avtalet enligt tysk lag) och inbegriper bestämmelser om pris, konfidentialitet, modeller, utrustning, industriell äganderätt, garanti, ansvar, skador på produkter, etc.

- Även ORGALIME (European group of the mechanical, electrical, electronic and metalworking industries) utfärdade en modell för internationell "consortium agreement" för att främja samarbete mellan företag över gränserna.

handelsbruk i medlemsstaterna som kan skapa hinder för en väl fungerande inre marknad.

55. När sådana gemensamma principer eller riktlinjer väl har fastställts av alla berörda parter i medlemsstaterna, kan de spridas i stor skala till alla som förväntas tillämpa dem. Detta skulle garantera en samstämmig och enhetlig tillämpning av de gemensamma principerna eller riktlinjerna. De gemensamma principerna eller riktlinjerna skulle dock kunna tillämpas endast på frivillig basis. Om det gjordes kontinuerligt av ett tillräckligt stort antal verksamma jurister och av EG:s och medlemsstaternas lagstiftare, skulle det ge ökad konvergens inom den europeiska avtalsrätten. För att detta alternativ skall bli meningsfullt är det dock klart att de gemensamma principerna bör definieras på ett sådant sätt att alla legitima krav uppfylls.
56. En annan lösning skulle kunna vara standardavtal. För att underlätta ekonomiska transaktioner är ett stort antal olika standardavtal i bruk i samtliga medlemsstater. Sådana standardavtal gör att parterna inte behöver förhandla fram avtalsvillkor för varje enskild transaktion. De ger också parterna en viss trygghet och har en nästan reglerande karaktär. Detta är också anledningen till att det ofta är svårt att ingå avtal med en part i en annan medlemsstat, om avtalet inte överensstämmer med de standardvillkor för avtal som den andra parten är van vid. Parter från olika medlemsstater kan vara vana vid olika avtalsvillkor som är standard i respektive medlemsstat. Dessa problem skulle kunna lösas, i enlighet med gemenskapsrätten, om standardavtal utarbetades för hela EG. Kommissionen skulle kunna hjälpa de berörda parterna att utarbeta sådana standardavtal.

4.3. Alternativ 3. Förbättra kvaliteten på befintlig lagstiftning

57. Vid Europeiska rådets möte i Lissabon uppmanades kommissionen, rådet och medlemsstaterna att "senast 2001 utarbeta en strategi för ytterligare samordnade åtgärder för att förenkla bestämmelser". Som ett första svar på denna uppmaning lade kommissionen fram en delrapport inför Europeiska rådets möte i Stockholm²⁸. Rapporten innehåller en lägesbeskrivning och kommissionens första tankar om hur mandatet från Lissabon skulle kunna omsättas i praktiken.
58. Att förbättra kvaliteten på befintlig lagstiftning innebär för det första att aktualisera befintliga instrument. Kommissionen avser att bygga vidare på redan genomförda insatser när det gäller konsolidering, kodifiering och omarbetning²⁹ av befintliga instrument och fokusera på insyn och tydlighet. Den redaktionella kvaliteten skulle också kunna ses över: uppställning och terminologi kan bli mer konsekvent. Förutom förändringar i rättsakernas uppställning skall man mer systematiskt fokusera på att förenkla och förtydliga innehållet i redan befintlig lagstiftning³⁰. Slutligen skall kommissionen utvärdera gemenskapslagstiftningens effekter och vid behov ändra befintliga rättsakter³¹.

²⁸. Delrapport från Europeiska rådets möte i Stockholm "Improving and simplifying the regulatory environment" - KOM(2001)130, 7.3.2001

²⁹. Jfr delrapport- KOM (2001) 130, 7.3.2001, s. 10.

³⁰. Jfr delrapport - KOM (2001) 130, 7.3.2001, s.10.

³¹. Jfr delrapport - KOM (2001) 130, 7.3.2001, s. 9.

59. Där så är möjligt skulle direktivens bestämmelser kunna förenklas. EG har faktiskt i flera år nu drivit en politik som går ut på att förenkla gemenskapens lagstiftning. SLIM-initiativet³² (förenklad lagstiftning för den inre marknaden) är fortfarande ett av de mest ambitiösa exemplen på det pågående förenklingsarbetet. Förenklingsarbetet³³ kan användas för att förbättra kvaliteten, minska volymen befintlig lagstiftning och samtidigt åtgärda eventuell bristande samstämmighet eller även motsägelser mellan rättsliga instrument.
60. Ytterligare förbättringar skulle vara att vid behov³⁴ anpassa det materiella innehållet i de befintliga rättsakterna innan nya antas. Vid behov skulle till exempel tillämpningsområdet för flera direktiv kunna utvidgas till sådana avtal eller transaktioner som liknar dem som omfattas av direktivet, men som av olika skäl inte omfattades av direktivets tillämpningsområde när direktivet antogs. Detta skulle göra det möjligt att bättre definiera verksamhetsområden och transaktionstyper³⁵. I samma anda skulle man också i vissa fall kunna se över varför olika lösningar har valts för likartade problem i olika direktiv bör åter ses över.

³². SLIM (förenklad lagstiftning för den inre marknaden)- pilotprojekt – Detta projekt infördes 1996 som ett initiativ för att förbättra kvaliteten på lagstiftningen på den inre marknaden, för att motverka överflödiga lagstiftning och för att begränsa de kostnader som hör samman med genomförandet av den. SLIM försöker fästa uppmärksamheten på specifika frågor och är inte avsett för att förespråka avreglering. Arbetet är extremt målinriktat för att kunna göras inom en begränsad tidsperiod och fokuserat på att utfärda exakta rekommendationer.

De europeiska institutionerna har samtyckt till att förenklingen inte bör inkräkta på gemenskapens regelverk. I stort måste man förhindra att förenklingen öppnar vägen för att ifrågasätta den harmonisering som skett på områden såsom hälsa och sjukvård, arbetsmiljö och konsumentskydd, miljöpolitik och frihandel. Förenkling - det är idén - bör bli en resurs för att komplettera den inre marknaden, inte för att montera ned den.

³³. * BEST (arbetsgrupp för enklare företagsvillkor) - År 1997 inrättade kommissionen även en arbetsgrupp för enklare företagsvillkor (BEST). Denna arbetsgrupp lämnade en rapport med 19 rekommendationer under 1998. Dessa handlade om företagsmiljön i medlemsstaterna på en rad olika områden.

* Handlingsplanen för den inre marknaden - Handlingsplanen påbörjades 1997 med fyra strategiska mål som gör bestämmelserna mer effektiva, som rör snedvridningar på marknaden, undanröjer hinder för marknadsintegrering och slutligen säkerställer en inre marknaden som är till nytta för alla EU-medborgare

* Nuläget när det gäller förenkling i rapporter om "bättre lagstiftning" - Varje år sedan 1995 publicerar kommissionen en rapport om "bättre lagstiftning", i vilken den även rapporterar om hur den har bidragit till att förenkla EU-bestämmelserna.

* Interinstitutional Agreement on Drafting Quality" – Denna överenskommelse offentliggjordes i mars 1999, till följd av Amsterdamfördraget och är bindande för kommissionen, rådet och Europaparlamentet.

³⁴. I ovan nämnda studie om system som gäller privaträtten inom EU med hänsyn till diskriminering och skapandet av en europeisk civilrätt som gjordes av Europaparlamentet föreskriver i allmänna ordalag att bindande bestämmelser i överenskommelser och direktiv bör systematiskt och noggrant ses över, införlivas i nationell lagstiftning vid behov, kompletteras när det gäller innehåll och förfinas när det gäller form. De måste samordnas och passa ihop med varandra, med all överflödiga lagstiftning, all inkonsekvens och terminologiska egenheter borttagna, så att de slutligen kan passas in i en systematisk och sammanhängande struktur, i en helhetsbild av ett kodifierat system.

³⁵. Ett begränsat tillämpningsområde är typiskt för många direktiv (t.ex.: direktiv 85/577 om dörrförsäljning: försäkringsavtal, fastighetsavtal och byggavtal omfattas inte, 97/7 om distansavtal: fastighets- och byggavtal omfattas inte, 94/47 om tidsdelningsavtal: endast avtal som täcker minst tre år omfattas, direktiv 2000/35/EC om bekämpning av sena betalningar i handelstransaktioner: transaktioner med konsumenter omfattas inte).

4.4. Alternativ 4. Anta ny heltäckande lagstiftning på EG-nivå

61. Ett annat alternativ skulle vara en övergripande rättsakt med bestämmelser om såväl allmänna avtalsrättsliga frågor som särskilda avtal. Typen av instrument skulle då behöva diskuteras liksom huruvida instrumentet skulle vara bindande eller inte.
62. Valet av instrument beror på flera faktorer, bland annat på vilken grad av harmonisering man eftersträvar.
63. Ett direktiv skulle å ena sidan ge medlemsstaterna en viss grad av frihet att anpassa tillämpningslagstiftningen till deras respektive ekonomiska och rättsliga situationer. Å andra sidan skulle det därigenom kunna uppstå skillnader i genomförandet, vilket skulle kunna skapa hinder för en korrekt fungerande inre marknad.
64. En förordning skulle innebära mindre manöverutrymme för medlemsstaterna när det gäller införlivandet i de nationella rättssystemen, men skulle å andra sidan garantera tydligare och enhetligare villkor för den inre marknadens ekonomiska aktörer.
65. En rekommendation skulle endast kunna komma i fråga om man väljer en helt valfri modell.
66. När det gäller frågan om de föreslagna åtgärderna skall vara bindande eller inte kan man tänka sig följande modeller, som också kan kombineras med varandra:
 - a) En modell som är helt valfri och som måste väljas av parterna. Ett exempel skulle vara en rekommendation³⁶ eller en förordning³⁷ som endast skulle gälla när parterna bestämmer att deras avtal skall regleras genom denna rättsakt.
 - b) En uppsättning bestämmelser som gäller om inte annat fastställs i avtalet. Denna typ av lagstiftning finns redan i direktivet om sena betalningar³⁸ eller i CISG³⁹. Denna modell skulle skapa skyddsbestämmelser samtidigt som det står de avtalsslutande parterna fritt att avtala om andra lösningar i avtalet, t.ex. att tillämpa samexisterande nationell lagstiftning eller avtalsspecifika lösningar. Detta skulle garantera de avtalsslutande parterna fullständig avtalsfrihet att bestämma avtalets innehåll. Det skulle samtidigt innebära ett "skyddsnät" som skulle gälla endast för de fall då inga specifika avtalsbestämmelser finns.
 - c) En uppsättning bestämmelser vars tillämpning inte kan avtalas bort.
67. Den tredje metoden skulle ersätta befintlig nationell lagstiftning, medan den första skulle samexistera med nationell lag. Den andra skulle samexistera med nationell lag eller ersätta den.
68. Varje uppsättning bestämmelser skulle kunna vara tvingande eller icke-tvingande.

³⁶. Jfr artikel 1 :101.2 i Principer om europeisk avtalsrätt (se fotnot 1, s. 2).

³⁷. Ett exempel skulle kunna vara rådets förordning om stadgan för Europabolag, om vilken rådet antog en politisk ståndpunkt den 20 december 2000 (rådets dokument 14.886-00, 1.2.2001).

³⁸. Artikel 3.1 b i direktiv 2000/35/EG fastställs specifika kriterier för att fastställa det datum från och med vilket ränta skall utgå, om betalningsdatum eller -period inte är fastställd i avtalet (30 dagar efter det datum då gäldenären mottagit fakturan eller 30 dagar efter mottagandet av varor eller tjänster). I artikel 3.1 d fastställs "den lagstadgade ränta" som skall betalas om inte annat föreskrivs i avtalet.

³⁹. Jfr artikel 6 CISG.

69. En kombination av den ovannämnda andra och tredje modellen skulle till exempel kunna komma i fråga på områden som konsumentskydd, där det förutom en uppsättning allmänna och automatiskt tillämpliga skyddsbestämmelser även finns vissa tvingande bestämmelser som alltid gäller och som parterna inte kan avtala bort.

4.5. Andra alternativ

70. Som anges ovan är förteckningen över alternativ inte uttömmande utan endast indikativ. Därför välkomnar kommissionen alla förslag som ger effektiva lösningar på de kartlagda problemen.

5. SLUTSATSER

71. Syftet med detta meddelande är alltså att inleda en öppen, bred och ingående debatt mellan EU-institutionerna och allmänheten, inbegripet företag, konsumentorganisationer, akademiker och verksamma jurister. Mot bakgrund av de synpunkter som lämnas in kommer kommissionen inom ramen för sin initiativrätt att fatta beslut om eventuella vidare åtgärder.
72. **Kommissionen är särskilt intresserad av att få in synpunkter på problem som rör den inre marknadens funktion och som beror på att det finns olika nationella avtalsrättsliga regler i de olika medlemsstaterna. För att denna information skall bli så användbar som möjligt är det viktigt att den är så konkret som möjligt. Detta innebär att den i idealfallet skulle innehålla konkreta exempel på hur tillverkare, tjänsteleverantörer, affärsmän eller konsument har drabbats av att handeln inom gemenskapen har fördyrats eller till och med omöjliggjorts på grund av skillnader i medlemsstaternas avtalsrättsliga bestämmelser. Det kan även innefatta fall där försäljare, företag eller konsument har drabbats av betydande extrakostnader på grund av olika rättsliga krav i de olika medlemsstaterna.**
73. **Kommissionen är dessutom mån om att få in synpunkter om vilket av de olika alternativen i del D eller andra eventuella lösningar som skulle vara det lämpligaste för att lösa de problem som kartlagts i detta meddelande.**

De som vill delta i debatten ombeds sända in sina bidrag – **senast den 15 oktober 2001.** Dessa bidrag bör sändas - om möjligt i elektroniskt format till European- Contract-Law@cec.eu.int eller i skriftlig form till Europeiska kommissionen, Rue de la Loi 200, 1040 Bryssel. På varje bidrag skall anges "meddelande om europeisk avtalsrätt". För att uppmuntra till debatt i denna fråga har kommissionen även publicerat detta meddelande kommissionens webbsida Europa på adressen http://europa.eu.int/comm/off/green/index_sv.htm. Insända bidrag kommer att publiceras på samma webbplats, om de som sänt in dem begär det.

BILAGA I **VIKTIGA GEMENSKAPSRÄTTSAKTER PÅ DET AVTALSRÄTTSLIGA** **OMRÅDET**

Allmänna anmärkningar

Syftet med följande inte helt uttömmande presentation är att beskriva gemenskapslagstiftningen på det privaträttsliga området, och framför allt det avtalsrättsliga. Vissa av direktiven syftar klart till att harmonisera nationella avtalsrättsliga regler. Andra direktiv påverkar dessa regler mer indirekt.

1. LAGSTIFTNING OM KONSUMENTAVTAL

Allmänna anmärkningar

Detta avsnitt visar att en av bristerna hos de avtalsrättsliga EG-direktiven är att det saknas hänvisningar till upprättande av avtal och påföljder då direktivens krav på information skall ha givits innan avtalet ingicks inte uppfyllts.

1.1. Försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier

Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier.

Syfte

Garantera konsumentskyddet och öka konsumenternas förtroende för handel över gränserna genom att införa ett minimum av gemensamma regler som gäller var varorna än har köpts.

Innehåll

Genom direktiv 1999/44/EG harmoniseras begreppet bristande avtalsenlighet i fråga om konsumentvaran, konsumentens rättigheter då han köper en produkt med säkerhetsbrister samt de villkor på vilka konsumenten kan utöva dessa rättigheter. Konsumentvaror definieras som lösa saker, med vissa undantag (artikel 2 b). Varorna måste vara avtalsenliga (artikel 2.1). I artikel 2.2 anges på vilka villkor konsumentvaror skall presumeras vara avtalsenliga.

Säljaren är direkt ansvarig gentemot konsumenten för all bristande avtalsenlighet som föreligger när varan levereras och som visar sig inom två år (artikel 5.1), om konsumenten vid tidpunkten för avtalets ingående inte kände till eller inte rimligen kunde vara okunnig om den bristande avtalsenligheten (artikel 2.3). En bristande avtalsenlighet som visar sig inom sex månader från leveransen av varan skall presumeras ha funnits vid tidpunkten för leveransen, om inte motsatsen kan bevisas eller om denna presumption är oförenlig med varans eller den bristande avtalsenlighetens art (artikel 5.3).

Då säljaren underrättats om bristande avtalsenlighet har konsumenten rätt att utan kostnad få varan reparerad eller utbytt, inom skälig tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten (artikel 3.2). Om det inte är omöjligt eller innebär en oproportionerligt stor ansträngning att reparera eller byta ut varan inom skälig tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten kan denne kräva ett lämpligt prisavdrag (artikel 3.5). Om bristen på avtalsenlighet inte är ringa kan konsumenten kräva att avtalet hävs (artikel 3.6).

När den slutliga säljaren är ansvarig gentemot konsumenten på grund av bristande avtalsenlighet skall den slutliga säljaren ha rätt att rikta anspråk mot den eller de personer i avtalskedjan som är ansvarig enligt nationell lag. Bristen på motsvarighet måste dock bero på handlande eller underlåtenhet av tillverkaren, en säljare i tidigare led i samma avtalskedja eller någon annan mellanhand (artikel 4).

En garanti⁴⁰ är juridiskt bindande enligt de villkor som anges i garantibeviset, det skriftliga avtalet eller i tillhörande reklam (artikel 6.1). Garantin måste finnas i ett skriftligt dokument som är fritt tillgängligt före köpet och som särskilt visar garantins varaktighet och territoriella omfattning samt garantigivarens namn och adress (artikel 6.2 och 6.3). Då en sådan garanti erbjuds och då den inte uppfyller kraven i direktivet kan konsumenten ändå kräva att den infrias (artikel 6.5). Avtalsvillkor eller överenskommelser som åsidosätter eller begränsar de rättigheter som följer av direktivet är inte bindande för konsumenten (artikel 7.1).

1.2. Oskäliga villkor i konsumentavtal

Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal

Syfte

Att undanröja oskäliga villkor i avtal mellan en näringsidkare och en konsument.

Innehåll

Direktiv 93/13/EEG gäller för avtalsvillkor som inte är bindande och som inte varit föremål för individuell förhandling i avtal som sluts mellan en näringsidkare och en konsument (artikel 1). Ett icke avtalat villkor är oskäligt om det medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten (en vägledande lista över oskäliga villkor finns som bilaga till direktivet) (artikel 3). Frågan om ett avtalsvillkor är oskäligt skall bedömas med beaktande av vilken typ av varor eller tjänster som avtalet avser och med hänsyn tagen till, vid tiden för avtalets ingående, alla omständigheter i samband med att avtalet ingicks samt till alla övriga villkor i avtalet eller något annat avtal som det är beroende av (artikel 4). Vid tveksamhet om ett avtalsvillkors innebörd skall den för konsumenten mest gynnsamma tolkningen gälla (artikel 5). I varje fall skall sådana avtalsvillkor som befunnits oskäliga inte vara bindande för konsumenten (artikel 6).

1.3. Paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang

Rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang

Syfte

Att harmonisera medlemsstaternas lagar och andra författningar om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang som säljs eller bjuds ut till försäljning inom gemenskapens territorium.

Innehåll

⁴⁰. Ytterligare åtaganden av försäljaren eller tillverkaren utöver vad som anges i de rättsliga föreskrifterna för försäljning av konsumentvaror av försäljaren eller tillverkaren.

Direktiv 90/314/EEG gäller för försäljning av en i förväg ordnad kombination av transport, inkvartering och andra turisttjänster som inte direkt är knutna till transport eller inkvartering och som utgör en väsentlig del av resepaketet. För att direktivet skall vara tillämpligt krävs att minst två av dessa komponenter säljs eller bjuds ut till försäljning till ett totalpris och att tjänsten varar längre än ett dygn eller inkluderar övernattnig.

Broschyrer som är tillgängliga för konsumenten måste tydligt och korrekt ange pris, resmål, färdväg, transportmedel, typ av inkvartering, vilka måltider som ingår, pass- och viseringsbestämmelser, hälsoformaliteter, när betalning skall ske samt senaste dag för att meddela konsumenten om resepaketet ställts in (artikel 3). Uppgifterna i broschyren utgör en del av avtalet (artikel 3). Innan avtalet ingås skall arrangören skriftligen lämna vissa upplysningar om pass, viseringar (hur lång det tar för att erhålla dem) samt hälsoformaliteter (artikel 4).

Paketresearrangören skall skriftligen informera om tid och plats för uppehåll under resan, platsreservation o.dyl., namn, adress och telefonnummer till arrangörens lokala representant eller annars ett telefonnummer som kan användas i en nödsituation. Det finns ytterligare detaljer som måste anges om transport av minderåriga ingår i resan, samt uppgifter om tilläggsavtal om försäkring eller assistans (artikel 4.1). Konsumenten får överlåta sin bokning till en annan person (artikel 4.3).

Det avtalade priset får ändras bara om avtalet uttryckligen medger en ändring, och endast på grund av variationer i växelkurser, transportkostnader, skatter och avgifter (artikel 4.4). Betydande ändringar av avtalet ger konsumenten rätt att häva avtalet utan påföljd och om han skulle häva avtalet har han rätt till återbetalning av de belopp han betalat. Arrangören är ansvarig för avtalsbrott, och om så är skäligt har konsumenten rätt till ersättning för detta (artikel 4.7).

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att arrangören eller återförsäljaren är ansvarig inför konsumenten för att åtagandena fullgörs enligt avtalet. Arrangören eller återförsäljaren är ansvarig för skada som orsakas av att avtalet inte fullgörs, om inte avtalsbrottet orsakas av fel som vare sig begåtts av dem själva eller av någon annan leverantör av tjänster. Ersättningen för skadan får begränsas i enlighet med internationella konventioner. I fråga om annan skada än personskada kan skälig begränsning av ansvaret göras i avtalet (artikel 5).

Konsumenten måste genast och på platsen underrätta den som levererat tjänsten om varje försummelse att fullgöra åtagandena enligt avtalet som han upptäcker. Vidare skall han underrätta arrangören och/eller återförsäljaren skriftligt eller på något annat lämpligt sätt så snart som möjligt. Denna skyldighet måste klart och tydligt anges i avtalet (artikel 5). Vid reklamation måste arrangören eller återförsäljaren eller hans eventuella representant på platsen omedelbart försöka lösa problemet på lämpligt sätt (artikel 6).

1.4. Avtal som ingås utanför fasta affärslokaler

Rådets direktiv 85/577/EEG av den 20 december 1985 för att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler

Syfte

Att skydda konsumenten mot oärliga affärsmetoder då avtal ingås utanför fasta affärslokaler.

Innehåll

Direktiv 85/577/EEG gäller för avtal, som inbegriper en betalning på över 60 euro (artikel 3), och som ingås mellan en näringsidkare och en konsument under en utflykt anordnad av näringsidkaren utanför dennes fasta affärslokaler. Direktivet gäller också för avtal som ingås under ett besök som näringsidkaren avlägger i konsumentens hem eller på konsumentens arbetsplats. Direktivet gäller förutsatt att besöket inte äger rum på konsumentens uttryckliga begäran eller att han, om han begärt ett besök, inte rimligtvis kunde ha känt till omfattningen av näringsidkarens affärsmässiga verksamhet. Slutligen gäller direktivet även avtal för vilka konsumenten antingen avtalsenligt eller icke avtalsenligt begärt ett besök av näringsidkaren eller bett att få delta i en utflykt anordnad av en näringsidkare (artikel 1). Näringsidkaren måste skriftligen informera konsumenterna om deras rätt att häva avtalet (artikel 4). Efter att ha fått denna information har konsumenten sju dagar på sig att utöva rätten att häva avtalet (artikel 5).

1.5. Konsumentkrediter

Rådets direktiv 87/102/EEG av den 22 februari 1986, ändrat genom direktiv 90/88 och 98/7, om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter

Syfte

Att harmonisera reglerna om konsumentkrediter och samtidigt säkerställa en hög konsumentskyddsnivå.

Innehåll

Direktiv 87/102/EEG gäller för kreditavtal genom vilket en kreditgivare lämnar en konsumentkredit i form av betalningsanstånd, ett penninglån eller liknande (artikel 1). Kreditavtal skall ingås skriftligt och innehålla avtalets grundläggande villkor, inbegripet uppgift om den effektiva årsräntan och de villkor enligt vilka den effektiva årsräntan får ändras (artikel 4).

När kredit ges i form av uttag på löpande kredit och det inte är en kontokortskredit skall konsumenten skriftligen få vissa upplysningar då avtalet ingås eller dessförinnan. Konsumenten skall särskilt upplysas om kreditgränsen (om det finns en sådan), om den årliga räntan och de avgifter som utgår och ändringar av dessa samt om förutsättningar för att säga upp avtalet (artikel 6). I de fall konsumentkredit beviljas för förvärv av varor och kreditgivaren har rätt att återta varorna, skall medlemsstaterna fastställa på vilka villkor varorna får återtas och se till att detta inte innebär någon otillbörlig vinst (artikel 7).

Om en konsument inom ramen för ett konsumentavtal har betalat sin skuld före förfallodagen, har konsumenten rätt till ett rimligt avdrag på den sammanlagda kreditkostnaden (artikel 8). Konsumentens rättigheter skall inte påverkas av att kreditavtalet eventuellt övergår till en tredje person (artikel 9). Medlemsstaterna skall också vidta ytterligare åtgärder för att skydda konsumenterna. Bland annat skall de säkerställa att konsumenten är skyddad på lämpligt sätt när han använder sig av växlar, löpande skuldebrev eller checkar för att betala eller ge säkerhet (artikel 10). Under vissa omständigheter har konsumenten dessutom rätt att göra invändningar mot kreditgivaren då konsumenten har köpt varor eller tjänster inom ramen för ett kreditavtal från en annan person än kreditgivaren och varorna eller tjänsterna inte tillhandahålls eller inte är i avtalat skick. Denna rätt är endast tillgänglig om konsumenten har försökt få rättelse gentemot leverantören men har misslyckats att få gottgörelse (artikel 11).

1.6. Distansavtal

Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal

Syfte

Att harmonisera medlemsstaternas lagar och andra författningar om distansavtal mellan konsumenter och leverantörer genom att införa ett minimum av gemensamma regler.

Innehåll

Direktiv 97/7/EG gäller för alla avtal ("distansavtal") om varor eller tjänster som ingås mellan en leverantör och en konsument inom ramen för ett system för distansförsäljning eller erbjudandet av tjänster på distans, organiserat av leverantören. För att direktiv 97/7/EG skall vara tillämpligt skall leverantören i samband med avtalet endast använda sig av en eller flera tekniker för distanskommunikation (artikel 2.1).

Innan ett distansavtal ingås skall konsumenten få tydlig och omfattande information enligt principerna om god sed i affärstransaktioner. Information måste ges om leverantörens identitet och om möjligt hans adress, varans eller tjänstens väsentliga egenskaper och pris, leveranskostnader, sättet för betalning, leverans eller fullgörande, eventuell ångerrätt, hur länge anbudet eller priset gäller, i tillämpliga fall avtalens minsta löptid, samt kostnaden för att använda tekniker för distanskommunikation. Då kontakterna sker per telefon skall leverantörens identitet och samtalets kommersiella syfte uttryckligen göras klart vid början av samtalet (artikel 4).

Konsumenten skall i samband med fullgörandet av avtalet få en skriftlig bekräftelse eller en bekräftelse i annan varaktig form (e-post). Följande upplysningar måste också ges skriftligen: hur ångerrätten kan utövas, vart konsumenten kan vända sig för reklamation, information om service efter köpet samt på vilka villkor köpet kan hävas (artikel 5).

Konsumenten har ångerrätt i fråga om de flesta distansavtal. Om leverantören har uppfyllt sina skyldigheter med avseende på tillhandahållandet av information har konsumenten utan påföljd rätt till en frist på minst sju arbetsdagar för att frånträda avtalet. Om leverantören inte har uppfyllt sina skyldigheter avseende information är denna frist tre månader (artikel 6.1). Leverantören skall återbetala de belopp som konsumenten har betalat inom 30 dagar efter det att konsumenten har utövat sin ångerrätt (artikel 6.2).

I princip har leverantören 30 dagar på sig att utföra beställningen (artikel 7.1). Om leverantören underlåter att fullgöra sin del av avtalet skall konsumenten informeras om detta och få tillbaka de belopp som han har betalat (artikel 7.2). I vissa fall är det möjligt att ersätta varorna och tjänsterna med andra. Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att konsumenten kan begära annullering av en betalning vid bedräglig användning av hans betalkort inom ramen för ett distansavtal som omfattas av direktiv 97/7/EG. Vid bedräglig användning av ett betalkort skall konsumenten återkrediteras de utbetalda beloppen eller få dem återbetalade (artikel 8).

Då icke beställda varor levereras och konsumenten inte svarar betyder inte detta att han samtycker (artikel 9). För att leverantören skall få använda automatiska uppringningssystem och fax för att kommunicera med konsumenten krävs att denne godkänt detta på förhand. Andra tekniker för distanskommunikation som möjliggör individuell kommunikation får användas endast när konsumenten inte klart motsätter sig detta (artikel 10).

Vid tvist får offentliga organ och konsument- och yrkesorganisationer väcka talan inför domstol eller behöriga förvaltningsmyndigheter (artikel 11).

1.7. Fast egendom på tidsdelningsbasis

Europaparlamentets och rådets direktiv 94/47/EG av den 26 oktober 1994 om skydd för köparna vad avser vissa aspekter i avtal om nyttjanderätten till fast egendom på tidsdelningsbasis

Syfte

Att harmonisera medlemsstaterna lagar och andra författningar om skydd för köparna av nyttjanderätten till fast egendom på tidsdelningsbasis.

Innehåll

Direktiv 94/47/EG täcker avtalsförhållandena i fråga om information om avtalets innehåll vad gäller nyttjanderätten till fast egendom på tidsdelningsbasis samt om förfarandena för att häva och frånträda sådana avtal. Säljaren är skyldig att på begäran tillhandahålla information som innehåller en allmän beskrivning av egendomen. Även vissa minimiuppgifter som anges i bilagan till direktivet (de berörda parternas identitet och hemvist, numret på bygglovet etc.) och uppgifter om hur ytterligare information kan erhållas, om detta skulle krävas, skall tillhandahållas i samma dokument. Dessa upplysningar utgör en integrerad del av avtalet (artikel 3).

Köparen har ångerrätt. Han har rätt att utan att ange några skäl frånträda avtalet inom tio dagar från det att avtalet undertecknats (artikel 5.1). Köparen skall endast vara skyldig att betala de kostnader som uppkommit som en följd av att avtalet slutits och frånträts (artikel 5.3). Köparen har rätt att häva avtalet inom tre månader från undertecknandet av avtalet om avtalet inte innehåller de uppgifter som krävs enligt direktivet. Om detta sker är köparen inte skyldig att betala någon ersättning (artikel 5.1). Eventuella bestämmelser i avtalet som strider mot köparens rättigheter eller säljarens ansvar skall inte vara bindande för köparen (artikel 8).

1.8. Distansförsäljning av finansiella tjänster till konsument

Förslag till direktiv om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsument och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG, 97/7/EG och 98/27/EG⁴¹

Syfte

Att upprätta ett harmoniserat och lämpligt rättsligt ramverk för distansavtal rörande finansiella tjänster och samtidigt säkerställa en hög konsumentskyddsnivå.

Innehåll

Syftet med detta förslag till direktiv är att fastställa gemensamma regler för villkoren för slutande av distansavtal rörande finansiella tjänster. Förslaget täcker avtal om icke-institutionella finansiella tjänster som förhandlas fram på distans utan att avtalsparterna är fysiskt närvarande samtidigt.

⁴¹. Läget den 5 december 2000 var att en gemensam ståndpunkt i rådet väntas gällande förslaget, efter en första behandling i Europaparlamentet där ändringar gjordes i det ursprungliga förslaget.

Enligt förslaget föreligger en skyldighet att informera konsumenten innan avtalet ingås. Leverantören skall översända ett utkast till avtal till konsumenten, på papper eller på annat varaktigt medium, om konsumenten ger sitt samtycke till detta. I utkastet till avtal skall ingå samtliga avtalsvillkor samt en sammanfattning av dem.

Förslaget gäller rätt till betänketid för konsumenten innan avtal ingås och ångerrätt med vissa undantag, samt skyldighet att betala tjänster som utförts innan konsumenten utnyttjar sin ångerrätt.

Elektroniska betalningar kan återkallas om de gjorts på bedrägligt sätt och användningen av vissa tekniker för distanskommunikation kan begränsas.

2. BETALNINGSSYSTEM

2.1. Sena betalningar vid handelstransaktioner

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/35/EG av den 29 juni 2000 om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner

Syfte

Att bekämpa sena betalningar som görs som ersättning vid handelstransaktioner inom Europeiska unionen, vare sig det rör sig om sena betalningar mellan företag eller mellan den offentliga sektorn och ett företag.

Innehåll

Direktiv 2000/35/EG innehåller en mängd åtgärder för att bekämpa sena betalningar vid handelstransaktioner inom Europeiska unionen. Bestämmelserna i direktivet gäller alla betalningar som görs som ersättning vid handelstransaktioner (artikel 1). Åtgärderna gäller alla sena betalningar mellan företag respektive mellan den offentliga sektorn och företag (artikel 2.1).

Dessutom fastställs i direktivet ett rättsligt ramverk för att motverka sena betalningar. Medlemsstaterna skall säkerställa att ränta skall betalas från dagen efter den förfallodag eller den betalningsperiod som fastställs i avtalet. Om förfallodagen eller betalningsperioden inte är fastställd i avtalet, skall ränta automatiskt betalas, utan att det krävs en påminnelse, 30 dagar efter den dag då gäldenären mottog fakturan eller en likvärdig begäran om betalning. Om ett förfarande för godkännande eller kontroll tillämpas för att konstatera varornas eller tjänstens överensstämmelse med avtalet, skall ränta betalas från 30 dagar efter dagen för förfarandet. Om gäldenären mottar en faktura eller en likvärdig begäran om betalning före eller samma dag som ett sådan godkännande eller en sådan kontroll äger rum skall tiden räknas från det senare datumet. Räntenivån för dröjsmålsräntan skall vara den räntesats som Europeiska centralbanken tillämpar plus en marginal på minst sju procentenheter (artikel 3).

Medlemsstaterna skall i enlighet nationella bestämmelser föreskriva att säljaren behåller rätten till varorna tills full betalning erlagts om köparen och säljaren uttryckligen avtalat om ett återtagandeförbehåll innan varorna levererades (artikel 4). Vid obestridda fordringar kan medlemsstaterna också föreskriva att en exekutionstitel, oavsett skuldens storlek, normalt kan erhållas inom 90 kalenderdagar från den dag då borgenären väckte talan eller gav in en ansökan vid domstol eller annan behörig myndighet (artikel 5).

2.2. Gränsöverskridande betalningar

Europaparlamentets och rådets direktiv 97/5/EG av den 27 januari 1997 om gränsöverskridande betalningar

Syfte

Att fastställa minimikrav på information och kvalitet vid gränsöverskridande betalningar på upp till 50 000 euro utställda i medlemsstaternas valutor och i euro, som görs inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som utförs på en beställares initiativ. Huvudsyftet med direktiv 97/5/EG är att göra det möjligt att utföra betalningar snabbt, säkert och till låg kostnad från en del av gemenskapen till en annan. "Debitöverföringar" och checkbetalningar täcks inte av direktiv 97/5/EG.

Innehåll

1) Förpliktelser om öppenhet och insyn för konsumenten (artiklarna 3 och 4)

Innan en gränsöverskridande betalning genomförs skall företagen lämna allmänna upplysningar om hur sådana betalningar går till, och särskilt om hur lång tid det tar att genomföra betalningen, om hur de kostnader och avgifter beräknas som kunden skall betala till företaget, om företagets debiterings- och krediteringsdatum, om förfaranden för reklamation och överklagande samt om vilka växlingskurser som används.

Efter det att en gränsöverskridande betalning har genomförts skall företaget lämna uppgifter som gör det möjligt för kunden att identifiera den gränsöverskridande betalningen, det egentliga (ursprungliga) beloppet för betalningen, kostnader och avgifter som kunden skall betala samt företagets debiterings- och krediteringsdatum.

Om beställaren har specificerat att omkostnaderna för betalningen helt eller delvis skall bestridas av betalningsmottagaren skall denne informeras om detta av det företag han anlitar.

2) Minimiförpliktelser för betalningarna

När det gäller en gränsöverskridande betalning vars specifikationer är angivna, skall företaget, på kundens begäran, förplikta sig angående tidsåtgången för genomförandet av betalningen samt angående kostnader och andra avgifter, eller också inte acceptera att utföra betalningen (artikel 5).

Betalningen skall utföras inom den överenskomna tiden. Om betalningen inte utförts inom den överenskomna tiden skall direktivets regler för ersättning tillämpas. Ingen ersättning skall utgå när det företag som betalningsmottagaren anlitat kan fastställa att förseningen beror på beställaren eller på betalningsmottagaren (artikel 6).

Det företag som beställaren anlitar, eventuella förmedlande företag och det företag som betalningsmottagaren anlitar, är från acceptdatumet för den gränsöverskridande betalningsordern skyldiga att genomföra betalningen till dess fulla belopp, om inte beställaren har specificerat att omkostnaderna för den gränsöverskridande betalningen helt eller delvis skall bestridas av betalningsmottagaren. Belopp som felaktigt dragits av de företag som beställaren eller betalningsmottagaren anlitat eller av förmedlande företag skall återbetalas (artikel 7).

Om det företag som beställaren anlitat accepterat en betalningsorder och det överförda beloppet inte krediterats kontot hos det företag som betalningsmottagaren anlitat skall återbetalningsgarantin på högst 12 500 euro plus ränta och avgifter träda in (artikel 8).

2.3. Slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper

Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG av den 19 maj 1998 om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper

Syfte

Att minska den betydande systemrisk som är inbyggd i avvecklingssystem för betalningar och värdepapper och att minimera störningar som orsakas av en insolvent deltagare i ett sådant system. Direktiv 98/26/EG skapades för att hantera de rättsliga problemen i samband med insolvens och konkurs (t.ex. utländska fordringsägares rättigheter) och för att skydda utvecklingen av en gemensam penningpolitik inom Europeiska monetära unionen (EMU) genom att främja effektiva gränsöverskridande transaktioner.

Innehåll

Direktiv 98/26/EG skyddar nettning⁴² i avvecklingssystem för värdepapper, skyddar säkerheter som ställts till systemoperatörerna från effekterna av konkurser samt klargör vilken lag som är tillämplig på säkerheter som dokumenterats i ett register, s.k. kontoförda finansiella instrument. Avvecklingssystem för säkerheter skyddas också av en generalklausul mot insolventa deltagare i ett system (artiklarna 1 och 2). För rättigheter och skyldigheter i samband med deltagande i ett avvecklingssystem för säkerheter skall gälla den lag som systemet faller under (artikel 3.3). Direktivet omfattar även säkerhet som ställs i samband med medlemsstaternas centralbankers transaktioner i deras funktion som centralbanker (inklusive penningpolitiska transaktioner) (artikel 4).

3. HANDELSAGENTER

Rådets direktiv 86/653/EEG av den 18 december 1986 om samordning av medlemsstaternas lagar rörande självständiga handelsagenter

Syfte

Direktiv 86/653/EEG samordnar nationella lagar rörande rättsförhållandet mellan självständiga handelsagenter och deras huvudmän. Syftet med direktivet är att uppnå socialt skydd för handelsagenter och det innehåller bestämmelser för att uppnå ett miniminivå av harmonisering på området. Avvikelser från bestämmelserna i direktivet är inte tillåtna om det är till men för handelsagenten. Överenskommelser som leder till avtal som är mer gynnsamma för handelsagenten är tillåtna. Direktivet innehåller också bestämmelser för ersättning till agenten och rätten till gottgörelse då agenten lider skada av att hans avtal upphört.

Innehåll

⁴². Omvandling till en nettofordran eller en nettoförpliktelse av fordringar och förpliktelser som följer av överföringsuppdrag en eller flera deltagare antingen ställer ut till eller mottar från en eller flera andra deltagare, vilket har till följd att endast en nettofordran eller en nettoförpliktelse återstår (direktiv 98/26/EG, artikel 2 k.)

1) Tillämpningsområde

Direktiv 86/653/EEG gäller avtal om varor (och inte om tjänster) som ingåtts mellan en självständig agent (handelsagenten) och huvudmannen. Handelsagenten måste ha varaktig behörighet att förhandla om försäljning eller köp av varor för annan persons räkning (huvudmannen) eller att förhandla om och slutföra sådana affärsuppgörelser i huvudmannens namn och för dennes räkning mot betalning.

I direktivet bygger begreppet handelsagent på att denne är oberoende av huvudmannen och därför omfattas inte anställda mellanhänder och huvudmannens representanter av direktivets tillämpningsområde (artikel 1). Vissa andra kategorier av handelsagenter omfattas inte heller av direktivets tillämpningsområde (artikel 2).

2) Skyldigheter som åligger avtalsparterna (artiklarna 3-5)

I direktiv 86/653/EEG föreskrivs den ovillkorliga skyldigheten för en handelsagent att tillvarata huvudmannens intressen och handla plikttroget och redligt. I hans plikt ingår att på lämpligt sätt sträva efter att förhandla om och, där så är lämpligt, träffa de affärsuppgörelser som han har till uppgift att sköta. Agenten skall också till huvudmannen vidarebefordra alla de nödvändiga upplysningar som han har tillgång till och följa rimliga instruktioner från huvudmannen.

Huvudmannen har en ömsesidig ovillkorlig skyldighet att handla plikttroget och redligt. Han skall förse handelsagenten med nödvändig dokumentation om de varor det gäller. Huvudmannen skall också skaffa handelsagenten den information som denne behöver för att genomföra agenturavtalet och särskilt inom skälig tid anmäla till handelsagenten om han kan förutse att volymen av affärsuppgörelserna kommer att bli avsevärt lägre än vad som normalt kunde förväntats.

3) Ersättning till handelsagenten (artiklarna 6-12)

Om parterna inte har slutit något avtal om ersättning skall handelsagenten ha rätt till den ersättning som normalt utgår på den marknad där han är verksam, förutsatt att ersättningen inte understiger den nivå som fastställs i medlemsstatens föreskrifter. Om någon sådan sedvänja inte föreligger har handelsagenten rätt till skälig ersättning med avseende på samtliga omständigheter kring affärsuppgörelsen (artikel 6).

Om handelsagenten helt eller delvis uppbär ersättning i form av provision skall han ha rätt till provision på avtal som ingås under avtalstiden. I direktivet förutses följande arrangemang för provision:

1) Handelsagenten har anförtrodd ett visst bestämt geografiskt område eller en viss bestämd kundkrets, i de fall då han har ensamrätt till ett visst bestämt geografiskt område eller en viss bestämd kundkrets, och

2) affärsuppgörelsen har träffats med en kund som tillhör detta område eller denna grupp (artikel 7).

Rätten till provision på avtal kvarstår efter det att agenturavtalet upphört att gälla (artikel 8), om det på grund av omständigheterna är rimligt att provision betalas ut (artikel 9). Rätten till provision uppkommer så snart som avtalet har fullföljts och skall betalas ut senast den sista dagen i månaden efter det kvartal då den förfallit till betalning (artikel 10).

Huvudmannen skall ge handelsagenten en översikt över de provisionsbelopp som förfallit till betalning inom viss tid. Handelsagenten skall ha rätt att kräva att få alla de upplysningar som huvudmannen har tillgång till och som han behöver för att kontrollera storleken av den provision som han är berättigad till (artikel 12).

4) Avtalets form och varaktighet samt uppsägning av det (artiklarna 13-20)

Enligt direktiv 86/653/EEG kan ett agenturavtal ingås i muntlig eller skriftlig form, men en medlemsstat får föreskriva att avtalet är giltigt endast om det upprättats i skriftlig form. Vardera parten skall ha rätt att på den andra partens begäran erhålla en undertecknad skriftlig handling med uppgift om villkoren i agenturavtalet (artikel 13).

Ett agenturavtal på viss tid som båda parter fortsätter att tillämpa efter det att avtalstiden löpt ut skall ändras till ett agenturavtal på obestämd tid (artikel 14).

Ett agenturavtal som ingåtts på obestämd tid kan hävas genom uppsägning. Uppsägningstiden skall vara en månad per år som avtalet varat. Parterna får inte enas om kortare uppsägningstider. Om parterna enas om längre uppsägningstider skall dessa vara lika långa för båda parter. Medlemsstaterna kan fastställa en uppsägningstid på fyra till sex månader då avtalet löpt lika många år (artikel 15).

Enligt direktiv 86/653/EEG är medlemsstaterna skyldiga att säkerställa att handelsagenter får ersättning (artikel 17.2) eller skadestånd (artikel 17.3 och 17.4) om huvudmannen säger upp agenturavtalet utan motivering (artikel 18). Det är inte möjligt att avvika från dessa bestämmelser före agenturavtalstidens utgång.

I avtal om handelsagenturer får en konkurrensklausul gälla högst två år och endast i den mån som den upprättats i skriftlig form. Konkurrensklausulen måste också hänföra sig till det geografiska område eller den kundkrets och det geografiska område som handelsagenten tilldelats samt de varuslag som enligt avtalet omfattas av agenturen. Bestämmelserna i direktiv 86/653/EEG skall inte påverka de bestämmelser i nationella föreskrifter som innehåller restriktioner för konkurrensklausulernas giltighet eller tillämpning eller som innebär en möjlighet för domstolarna att begränsa parternas ekonomiska förpliktelser, som härrör från en sådan överenskommelse (artikel 20).

4. UTSÄNDNING AV ARBETSTAGARE

Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster

Syfte

För att undanröja osäkerheter och hinder för friheten att tillhandahålla tjänster, genom att öka den rättssäkerheten och möjliggöra fastställande av anställningsvillkor som gäller arbetstagare som utför tillfälligt arbete i en annan medlemsstat än den vars lagstiftning reglerar deras anställningsförhållande, för att undvika risker för missbruk och utnyttjande av utstationerade arbetstagare.

Innehåll

1) Räckvidd

Direktivet tillämpas på företag som inom ramen för tillhandahållande av tjänster över gränserna, utstationerade arbetstagare på en medlemsstats territorium:

- För deras räkning och under deras ledning enligt ett avtal som ingåtts mellan företaget som gör utstationeringen och den part för vilken tjänsterna är avsedda.
- Till ett företag som ägs av koncernen.
- Som ett bemanningsföretag till ett användarföretag.

2) Skyldigheter

Medlemsstaterna skall se till att företagen garanterar de utstationerade arbetstagarna en central del av de tvingande skyddsbestämmelser som finns i den medlemsstat där arbetet utförs

- i lag eller administrativa bestämmelser
- genom kollektivavtal som har förklarats universellt tillämpliga i den mån de berör verksamhet i direktivets bilaga.

Följande arbets- och anställningsvillkor omfattas:

- Högsta tillåtna arbetsperioder och minsta tillåtna viloperiod
- Kortast tillåtna betalda semesterperiod
- Lägsta lön, inklusive övertidsersättning
- Villkor för uthyrning av arbetstagare, särskilt bemanningsföretag.
- Skyddsbestämmelser när det gäller gravida kvinnor eller kvinnor som just har fött barn samt barn och ungdomar.
- Arbetsmiljö.
- Likabehandling av kvinnor och män och andra antidiskrimineringsbestämmelser.

5. SKADESTÅNDSANSVAR FÖR PRODUKTER MED SÄKERHETSBRISTER

Rådet direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister (ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/34/EG av den 10 maj 1999).

Syfte

Direktiv 85/374/EEG (ändrat genom direktiv 99/34/EG) är en åtgärd för den inre marknaden och i direktivet görs en avvägning mellan behovet av en hög konsumentskyddsnivå och ett stabilt regelverk för tillverkarens ansvar, för att på så sätt undanröja snedvridning av konkurrensen beroende på skillnader i medlemsstaternas rättsregler samt för att underlätta den fria rörligheten för varor med gemensamma ansvarsbestämmelser.

Innehåll

Rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 sätter upp gemensamma ansvarsregler för de fall då individer skadas av produkter med säkerhetsbrister. En defekt produkt är varje lös sak som inte ger den säkerhet som allmänheten har rätt att vänta sig, med hänsyn till presentationen av produkten, den användning av produkten som skäligen kunnat förväntas samt den tidpunkt då produkten satts i omlopp (artiklarna 2 och 6).

Direktiv 99/34/EG utvidgar tillämpningsområdet för rådets direktiv 85/374/EEG till att gälla även jordbruksråvaror. Tillverkarens ansvar för personskada, inklusive dödsfall, som orsakas av identiskt lika produktexemplar med samma defekt skall vara begränsat i varje medlemsstat till ett belopp som inte får vara lägre än 70 miljoner euro (artikel 16). Direktivet påverkar inte de drabbades rättigheter enligt nationell lagstiftning om avtalsrättsligt och icke-avtalsrättsligt ansvar.

Tillverkaren (eller importören) är ansvarig för att lämna ersättning för personskada, inklusive dödsfall, och skada på egendom som orsakas av den defekta produkten, vare sig han visat oaktsamhet eller inte. Den skadelidande måste kunna bevisa skadan, defekten på produkten och orsakssambandet dem emellan (artikel 4). Genom direktivet införs solidariskt ansvar när flera personer är ansvariga för samma skada (artikel 5). Tillverkaren skall inte vara ansvarig om han bevisar att det föreligger vissa omständigheter som gör att hans ansvar kan begränsas eller bortfalla när skadan orsakas genom medvållande av den skadelidande (artikel 7).

En preskriptionstid av tre år skall gälla, inom vilken den skadelidande skall väcka talan om ersättning för skada. Enligt detta direktiv skall tillverkarens ansvar upphöra tio år efter det att han satte produkten i omlopp (artikel 10). Ansvarsfriskrivningar är inte giltiga.

6. ELEKTRONISK HANDEL

6.1. Tjänster inom elektronisk handel

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel")

Syfte

Syftet med direktiv 2000/31/EG är att bidra till att den inre marknaden fungerar väl genom att säkerställa den fria rörligheten för informationssamhällets tjänster mellan medlemsstaterna (artikel 1.1).

Innehåll

Direktivet innehåller ett antal specifika avtalsrättsliga skyldigheter, bland annat följande:

- Medlemsstaterna skall se till att deras rättssystem tillåter att avtal ingås på elektronisk väg. Medlemsstaterna skall särskilt se till att de rättsliga krav som är tillämpliga på avtalsprocessen varken skapar hinder för användningen av avtal på elektronisk väg eller medför att sådana avtal fränkänns rättslig verkan och giltighet på grund av att de kommit till stånd på elektronisk väg (artikel 9.1).
- Tjänsteleverantören skall respektera de regler om öppenhet som är tillämpliga på avtalsprocessen. Enligt dessa regler skall tjänsteleverantören se till att viss information lämnas till konsumenten på ett klart, begripligt och otvetydigt sätt.

Särskilt gäller detta de olika tekniska steg som skall genomföras för att ingå avtalet. Om avtalet kommer att arkiveras av tjänsteleverantören eller inte och om det kommer att hållas tillgängligt, de tekniska möjligheterna att upptäcka och rätta till inmatningsfel innan beställningen görs samt de språk som står till buds för att ingå avtalet. Tjänsteleverantören måste också ange vilka uppförandekoder han är ansluten till samt hur dessa uppförandekoder går att få fram elektroniskt. Informationen måste ges innan tjänstemottagaren gör sin beställning (artikel 10.1 och 10.2).

- Om tjänstemottagaren gör sin beställning elektroniskt måste tjänsteleverantören bekräfta mottagandet av ordern utan onödigt dröjsmål. Mottagningsbekräftelsen anses vara mottagen när den part till vilken den är ställd har tillgång till den (artikel 11.1).
- Medlemsstaterna skall se till att tjänsteleverantören ställer tekniska hjälpmedel till förfogande för tjänstemottagaren så att denne kan upptäcka och rätta till sina inmatningsfel innan beställningen görs (artikel 11.2).

6.2. Elektroniska signaturer

Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/93/EG av den 13 december 1999 om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer

Syfte

Att se till att den inre marknaden fungerar på ett riktigt sätt när det gäller elektroniska signaturer, genom att införa harmoniserade och adekvata rättsliga ramar för användning av elektroniska signaturer inom Europeiska gemenskapen.

Innehåll

Genom direktiv 1999/93/EG införs en skyldighet att erkänna sådana elektroniska signaturer som tidigare inte har godtagits enbart på grund av sin elektroniska form. I direktivet fastställs kriterier som ligger till grund för det rättsliga erkännandet av elektroniska signaturer genom en inriktning på certifieringstjänster (artikel 1). Elektroniska signaturer som uppfyller kraven enligt direktiv 1999/93/EG kommer automatiskt att få samma status som handskrivna signaturer enligt den berörda medlemsstatens lagstiftning. Dessa signaturer kan vidare tas upp som bevis i rättsliga förfaranden på samma sätt som handskrivna signaturer (artikel 5).

7. FINANSIELLA TJÄNSTER

Allmänna anmärkningar

I de direktiv som gäller bankverksamhet, försäkringar och lös egendom föreskrivs ett system för finansiell kontroll och tillsyn som reglerar etableringsvillkor och villkor för tillhandahållandet av tjänster från finansinstitut i Europeiska gemenskapen. Dessa består i sig inte av privaträttsliga regler. De enda rättsakter som rör privaträttsliga aspekter inom avtalsrätten och finansiella tjänster är följande:

7.1. Bankverksamhet

7.1.1. Kapitältäckningsgrad för kreditinstitut

Europaparlamentets och rådets direktiv 96/10/EG av den 21 mars 1996 om ändring av rådets direktiv 89/647/EEG vad avser de behöriga myndigheternas godkännande av avtalsnettning (kapitältäckningsgrad för kreditinstitut).

Syfte

Att bidra till harmoniseringen av tillsynsreglerna och att öka kapitältäckningsgraden i Europeiska gemenskapens kreditinstitut för att skydda insättare och investerare och för att behålla en stabil bankverksamhet.

Innehåll

Det ändrade direktivet om kapitältäckningsgrad gäller kreditinstitut (enligt definitionen i direktiv 77/780/EEG). Varje kreditinstituts egna medel uttrycks som en andel av dess riskjusterade tillgångar och poster utanför balansräkningen (artikel 5.1).

De riskjusterade tillgångarna och posterna utanför balansräkningen hänför sig i huvudsak till den kreditrisk som avser motpartens oförmåga att fullgöra sitt åtagande, och en åtskillnad görs mellan den risk som hänför sig till vissa tillgångar och poster i balansräkningen och den risk som hänför sig till vissa kategorier av låntagare (artikel 5).

Viktningen varierar mellan lågriskposter och högriskposter (artikel 6). Den minimikapitältäckningsgrad som föreskrivs är 8 % (artikel 10). Från och med februari 1993 är kreditinstituten skyldiga att alltid ha en kapitältäckningsgrad på minst 8 %. Den nationella tillsynsmyndigheten skall se till att denna kapitältäckningsgrad uppnås (artikel 10.3).

7.2. Försäkringar

7.2.1. Livförsäkring

Rådets direktiv 79/267/EEG av den 5 mars 1979 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva direkt livförsäkringsrörelse (första livförsäkringsdirektivet)

Rådets direktiv 90/619/EEG av den 8 november 1990 om samordning av lagar och andra författningar om direkt livförsäkring, och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utnyttja friheten att tillhandahålla tjänster, och om ändring av direktiv 79/267/EEG (andra livförsäkringsdirektivet)

Rådets direktiv 92/96/EEG av den 10 november 1992 om samordning av lagar och andra författningar som avser direkt livförsäkring och om ändring av direktiven 79/267/EEG och 90/619/EEG (tredje livförsäkringsdirektivet)

Syfte

Att underlätta det faktiska utövandet av rätten att tillhandahålla livförsäkringstjänster och att föreskriva särskilda bestämmelser för rätten att tillhandahålla livförsäkringstjänster över nationsgränserna.

Innehåll

I dessa direktiv föreskrivs detaljerade bestämmelser för livförsäkringar. I bestämmelserna ingår en mycket detaljerad skyldighet att lämna väsentlig information om de livförsäkringsavtal som erbjuds. Vissa bestämmelser i direktiven har allmän tillämpning, medan andra endast gäller tillhandahållandet av tjänster över nationsgränserna. Direktiven gäller både enskilda livförsäkringar och grupplivförsäkringar, men inte förvaltning av gruppensionsfonder.

I direktiv 92/96/EEG görs en åtskillnad mellan försäkringsavtal som ingås på försäkringstagarens eget initiativ och andra försäkringar som omfattar alla enskilda försäkringsavtal utom sådana som ingås på initiativ av försäkringstagaren. De livförsäkringsavtal som inte ingås på initiativ av försäkringstagaren ger ett mer omfattande skydd.

De avtal som ingås på initiativ av försäkringstagaren omfattas av den statliga tillsynen över försäkringsbolag. Innan försäkringstagarna ingår ett livförsäkringsavtal på eget initiativ i en annan medlemsstat måste de underteckna en försäkran om att de är medvetna om att åtagandet omfattas av de bestämmelser om tillsyn som gäller i försäkringsgivarens medlemsstat. En person som ingår ett försäkringsavtal på eget initiativ har mellan 15 och 30 dagar på sig att säga upp livförsäkringsavtalet (artikel 15 i direktiv 90/619/EEG).

För andra avtal än de som ingås på försäkringstagarens eget initiativ gäller andra bestämmelser. Tillämpningen och tillsynen av dessa avtal regleras i den medlemsstat där tjänsten tillhandahålls och enligt de tillsynsregler som gäller i den medlemsstat där åtagandet görs ("risk country control"). Dessa bestämmelser gäller om parterna inte kommer överens om något annat lands lagstiftning som kan godtas.

Det finns också bestämmelser om valet av lag som skall reglera förhållandet mellan försäkringsgivaren och försäkringstagaren. I regel skall lagstiftningen i den medlemsstat där åtagandet görs tillämpas. Det finns dock bestämmelser som gör det möjligt att välja en annan avtalslag.

För varje avtal som omfattas av Europeiska gemenskapens bestämmelser om livförsäkringar skall bara de indirekta skatter på de premier som tillämpas i den medlemsstat där åtagandet gjordes betalas. Skattebestämmelserna i försäkringstagarens land tillämpas därför till förmån för detta land.

7.2.2. *Andra försäkringar än livförsäkringar*

Rådets direktiv 92/49/EEG av den 18 juni 1992 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring samt om ändring av direktiv 73/239/EEG och 88/357/EEG (tredje direktivet om annan direkt försäkring än livförsäkring).

Syfte

Att fastställa bestämmelser för att bedriva transnationell verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring med en avvägning av behovet av fritt tillhandahållande av tjänster och av konsumentskydd.

Innehåll

Enligt direktiv 92/49/EEG, som ändrar direktiven 73/239/EEG och 88/357/EEG (tredje direktivet om annan direkt försäkring än livförsäkring) är försäkringsgivare som erbjuder andra försäkringar än livförsäkringar skyldiga att lämna vissa upplysningar till potentiella parter i försäkringsavtal. Försäkringstagaren skall särskilt informeras om i vilken medlemsstat huvudkontoret eller, i förekommande fall, filialen med vilken avtalet skall ingås finns. I alla handlingar som ger ett försäkringsskydd måste det finnas uppgift om adressen till huvudkontoret eller, i förekommande fall, till den filial som ger skyddet (artikel 43). Enligt direktiv 92/49/EEG skall försäkringsgivaren även informera försäkringstagaren om vilken lag som skall tillämpas på avtalet innan försäkringsavtalet ingås (artikel 31).

7.3. Transaktioner i värdepapper

7.3.1. Offentliggörande av börsprospekt

Rådets direktiv 80/390/EEG av den 17 mars 1980 om samordning av kraven på upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras vid upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs

Syfte

Rådets direktiv 80/390/EEG skall ge nuvarande och blivande investerare i värdepapper riktig och objektiv information, genom en samordning av de krav som ställs på emittenter av värdepapper att offentliggöra börsprospekt. Genom rådets direktiv 80/390/EEG samordnas även kraven för upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras vid upptagande av värdepapper till officiell notering vid fondbörs.

Innehåll

Börsprospekten skall innehålla all information, både om fysiska och juridiska personer, som behövs för att investerare och deras rådgivare skall kunna göra en välgrundad bedömning av emittentens tillgångar och skulder, finansiella situation, vinster och förluster och framtidsutsikter samt av de rättigheter som är förenade med värdepapperen (artikel 4). Liknande krav gäller för revision av räkenskaperna (som ingår i börsprospektet).

Om dessa skyldigheter inte iakttas leder detta i regel till att vilseledande information offentliggörs. Påföljderna för sådana överträdelser regleras som avtalsbrott eller som skadeståndsansvar utanför kontraktsförhållanden i enlighet med nationell lagstiftning.

De behöriga myndigheter som utses är skyldiga att kontrollera att börsprospekten uppfyller kraven enligt direktiv 80/390/EEG. De kan därför ställas till privaträttsligt ansvar om de godkänner börsprospekt som innehåller vilseledande information (artikel 18). Direktiv 80/390/EEG påverkar inte den behöriga myndighetens ansvarighet, som även fortsättningsvis uteslutande skall omfattas av nationell lagstiftning (artikel 18.4).

7.3.2. Prospekt för allmänheten

Rådets direktiv 89/298/EEG av den 17 april 1989 om samordning av kraven på upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras när överlåtbara värdepapper erbjuds till allmänheten

Syfte

Att samordna de krav som gäller upprättande, granskning och spridning av prospekt som skall offentliggöras när överlåtbara värdepapper för första gången erbjuds till allmänheten.

Innehåll

Direktiv 89/298/EEG skall tillämpas på värdepapper, utom andelar emitterade av sådana företag för kollektiva investeringar som inte är av sluten typ och euro-värdepapper, som för första gången erbjuds allmänheten för teckning eller försäljning i en medlemsstat (artikel 1.1).

Enligt direktiv 89/298/EEG skall ett prospekt offentliggöras av den som lämnar erbjudandet till allmänheten (artikel 4). Prospektet skall innehålla all information som behövs för att man skall kunna göra en välgrundad bedömning av värdepappren (artikel 11). Mindre detaljerade bestämmelser för offentliggörande av information gäller när ingen ansökan om upptagande till officiell notering har lämnats in.

I direktiv 89/298/EEG ställs inget krav på att prospekt för erbjudanden till allmänheten skall granskas innan de offentliggörs av de behöriga myndigheterna. Detta får medlemsstaterna själva bestämma. De enda prospekt till allmänheten som kan bli föremål för ömsesidigt godkännande och användas i multinationella erbjudanden är dock sådana prospekt som har utformats och granskats enligt bestämmelserna i direktiv 80/390/EEG om börsprospekt (artikel 21).

7.3.3. Investerings tjänster inom värdepappersområdet

Rådets direktiv 93/22/EEG av den 10 maj 1993 om investerings tjänster inom värdepappersområdet

Syfte

Att liberalisera tillträdet till börs och finansmarknader i värdmedlemsstater för värdepappersföretag med auktorisation att erbjuda berörda tjänster i sina hemmedlemsstater.

Innehåll

Enligt rådets direktiv 93/22/EEG skall en medlemsstat upprätta sundhetsregler som värdepappersföretagen alltid måste följa (artikel 10). Genom dessa regler skall de principer som fastställs i direktivet omsättas. I de nationella bestämmelserna måste det bland annat ställas krav på att värdepappersföretagen bedriver sin verksamhet på ett hederligt och rättvist sätt med hänsyn till kundernas bästa. Värdepappersföretagen är också skyldiga att från sina kunder inhämta uppgifter om deras ekonomiska situation, erfarenhet av värdepappersmarknaden och målsättningen med de tjänster de efterfrågar. Värdepappersföretagen är också skyldiga att lämna tillräcklig information om sådana omständigheter som är väsentliga i sammanhanget och att undvika intressekonflikter (artikel 11).

Dessa är inte avtalsrättsliga bestämmelser. Många kan dock påverka avtalsförhållanden, men de tillhör i sig inte avtalsrätten.

8. SKYDD AV PERSONUPPGIFTER

Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter

Syfte

Att harmonisera nationella lagar om behandling av personuppgifter och tillvarata enskilda personers rättigheter och friheter, särskilt rätten till privatlivet.

Innehåll

Direktiv 95/46/EG skall säkerställa ett omfattande skydd av personuppgifter i Europeiska unionen. I direktivet regleras på EU-nivå den grundläggande medborgerliga rätten till privatlivet när det gäller behandling av personuppgifter, särskilt med hänsyn till den betydande ökningen i flödet av personuppgifter över gränserna med anledning av den inre marknaden.

1) Avtal

- Personuppgifter får behandlas bara om det är nödvändigt för att fullgöra ett avtal i vilket den registrerade är part (en fysisk person som direkt eller indirekt kan identifieras) eller för att vidta åtgärder på begäran av den registrerade innan ett sådant avtal ingås (artikel 7).
- När registerföraren (den fysiska eller juridiska personen) behandlar uppgifter för den registeransvariges räkning (den fysiska eller juridiska person som fastställer syftet med behandlingen av personuppgifter och med vilka medel den skall ske), skall det finnas ett avtal eller annan rättsligt bindande handling som reglerar deras förhållande. Detta avtal eller denna rättsliga handling skall innehålla vissa garantier som binder registerföraren till den registeransvarige, t.ex. att registerföraren får verka bara på instruktioner från den registeransvarige (artikel 17).

2) Överföring av personuppgifter till tredje land

I direktiv 95/46/EG föreskrivs att överföring av personuppgifter till tredje land får ske bara om landet i fråga kan säkerställa "en adekvat skyddsnivå" (artikel 25). I särskilda undantagsfall, när det land som tar emot uppgifterna inte kan säkerställa en adekvat dataskyddsnivå, får dock överföring av personuppgifter till tredje land ändå ske (artikel 26).

3) Samtycke och viljeyttring

I artikel 2 h i direktiv 95/46/EG definieras den registrerades samtycke i allmänna termer. De särskilda krav som gäller den registrerades samtycke till behandling av personuppgift förtecknas i artikel 7 (otvetydigt samtycke) och i artikel 8 (uttryckligt samtycke).

4) Ansvar

I artikel 23 i direktiv 95/46/EG regleras ansvaret för olaglig behandling av personuppgifter och ersättningen till den skadelidande.

9. UPPHOVSRÄTT OCH NÄRSTÅENDE RÄTTIGHETER

Allmänna anmärkningar

Den avtalsrätt som gäller immateriella rättigheter regleras fortfarande i stor utsträckning i nationell lagstiftning. Internationellt upphovsrättsskydd och närstående rättigheter är föremål för tre viktiga multilaterala avtal: Bernkonventionen om skydd för litterära och konstnärliga verk (Parisakten 1971), Romkonventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av ljudupptagningar samt radioföretag (Rom, 1961) och Avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPs-avtalet, 1995). Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater har vidare beslutat att ratificera WIPO-fördraget om upphovsrätt (WCT) och WIPO-fördraget om framträdanden och fonogram (WPPT), vilket innebär ett avsevärt utökat internationellt skydd när det gäller immaterialrätt och bättre metoder för att bekämpa piratkopiering i hela världen (se bilaga I).

Europeiska gemenskapen har antagit fem direktiv om upphovsrätt och närstående rättigheter (se nedan). Det finns ytterligare ett direktiv som behandlar skydd av layout. I dessa direktiv föreskrivs särskilda bestämmelser, särskilt för innehållet i de materiella rättigheterna, ersättningen till rättsinnehavare och handläggningen av denna ersättning.

Licensavtal och avtalsförhållanden som gäller copyright har ännu inte blivit föremål för någon övergripande harmonisering inom gemenskapen. Å andra sidan har handläggningen av rättigheter eller licensieringen i allmänhet och frågor som rör kollektiv handläggning behandlats särskilt i flera gemenskapsinstrument.

9.1. Uthyrning, utlåning och andra rättigheter i anslutning till upphovsrätt inom det immaterialrättsliga området

Rådets direktiv 92/100/EEG av den 19 november 1992 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter och vissa upphovsrätten närstående rättigheter inom det immaterialrättsliga området

Syfte

Att harmonisera de lagar som rör uthyrnings- och utlåningsrättigheter och vissa upphovsrätten närstående rättigheter, inklusive rätten till upptagning, mångfaldigande, sändning och spridning till allmänheten för att ge litterär och konstnärlig egendom ett omfattande skydd.

Innehåll

I rådets direktiv 92/100/EEG föreskrivs en ensamrätt att medge eller förbjuda uthyrning och utlåning av både verk som omfattas av upphovsrätt och andra föremål som omfattas av de närstående rättigheterna.

Bestämmelserna i direktivet hänvisar till avtalsförhållanden mellan utövande konstnärer och upphovsmän å ena sidan, och filmproducenter å andra sidan (artikel 2.5 och artiklarna 6 och 7). Bestämmelserna innehåller presumtionsregler vid överlåtelse av vissa rättigheter som rör filmproduktion, inklusive upphovsmäns och utövande konstnärers rätt till skälig ersättning för uthyrning av fonogram och filmer, från vilket inget undantag kan göras (artikel 4). Förvaltningen av denna rätt får anförtros kollektiva organisationer som företräder upphovsmännen eller de utövande konstnärerna. De rättigheter som avses i detta direktiv får överlåtas, upplåtas eller bli föremål för avtalslicenser (artiklarna 2.4, 7.2 och 9.4).

9.2. Skyddstid för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter

Rådets direktiv 93/98/EEG av den 29 oktober 1993 om harmonisering av skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter

Syfte

I rådets direktiv 93/98/EEG föreskrivs en fullständig harmonisering av skyddstiden för alla typer av verk och frågor som skyddas av upphovsrätten och närstående rättigheter i medlemsstaterna.

Innehåll

Genom rådets direktiv 93/98/EEG fastställs upphovsrättens varaktighet till 70 år efter upphovsmannens död (eller 70 år efter det att ett anonymt verk lagligen gjorts tillgängligt för allmänheten), och de närstående rättigheternas varaktighet till 50 år efter den händelse som bestämmer när denna tid börjar löpa (artikel 1). I direktiv 93/98/EEG behandlas även andra frågor, t.ex. skydd för inte tidigare utgivna verk (artikel 4), kritiska och vetenskapliga publikationer (artikel 5) och fotografier (artikel 6).

9.3. Datorprogram

Rådets direktiv 91/250/EEG av den 14 maj 1991 om rättsligt skydd för datorprogram

Syfte

Direktiv 91/250/EG syftar till att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning om skydd för datorprogram för att skapa rättsliga ramar som ger en viss säkerhet mot otillåten återgivning av sådana program.

Innehåll

I direktiv 91/250/EG föreskrivs upphovsrättsligt skydd för datorprogram som litterära verk enligt Bernkonventionen om skydd för litterära och konstnärliga verk. Det ger ett antal ensamrätter och räknar upp några undantag till dessa rättigheter (inbegripet den viktiga möjligheten till dekompilering av ett program för att uppnå samverkansförmågan med andra program). Det innehåller även bestämmelser om påföljder och harmoniserar i hur hög grad ett program skall vara originalverk för att skyddas.

Direktivet behandlar även frågor om avtalsrättsliga förhållanden genom att ge minimirättigheter till användare. En person som har rätt att använda ett datorprogram får inte genom avtal hindras från att göra en säkerhetskopia av programmet "om denna är nödvändig för den aktuella användningen" (artikel 5.2). Möjligheten att iaktta, undersöka eller prova programmets funktion (artikel 5.3) kan inte hindras genom avtal. Vidare anges att varje avtalsbestämmelse som strider mot undantaget för dekompilering (artikel 6) skall vara ogiltig.

9.4. Databaser

Europaparlamentets och rådets direktiv 96/9/EG av den 11 mars 1996 om rättsligt skydd för databaser

Syfte

I direktiv 96/9/EG föreskrivs harmoniserat skydd för både ursprungliga databaser, genom direktivets bestämmelser om upphovsrätt, och icke ursprungliga databaser genom en särskild ordning.

Innehåll

Varje ursprunglig samling av verk, data eller andra självständiga element täcks av bestämmelserna om upphovsrätt i direktiv 96/9/EG (artikel 1). Dessutom införs en särskild ordning, en "rätt av sitt eget slag", för att under en period på 15 år (artikel 10) skydda icke ursprungliga databaser som inneburit en väsentlig investering.

Denna rätt kan överföras, överlåtas eller ges som gåva genom licensavtal (artikel 7.3). Direktivet innehåller även bestämmelser som liknar dem i direktiv 91/250/EEG om rättsligt skydd för datorprogram (artikel 8). Varje avtalsbestämmelse som kan hindra en behörig användare från att göra utdrag av eller återanvända mindre väsentliga delar av databasen skall vara ogiltig.

9.5. Satellitsändningar och vidaresändning via kabel

Rådets direktiv 93/83/EEG av den 27 september 1993 om samordning av vissa bestämmelser om upphovsrätt och närstående rättigheter avseende satellitsändningar och vidaresändning via kabel

Syfte

Att åtgärda bristen på skydd för program som sänds över gränserna och som innebär satellitsändningar eller vidaresändning via kabel. Syftet med direktiv 93/83/EEG är att undanröja rättslig osäkerhet på grund av olikheter mellan medlemsstaternas nivåer på skydd för upphovsrätt och närstående rättigheter i nationella bestämmelser samt osäkerhet om gällande lagstiftning på området satellitsändningar över gränserna och vidaresändning via kabel av program från andra medlemsstater.

Innehåll

Direktiv 93/83/EEG kompletterar gemenskapens initiativ att skapa ett audiovisuellt område i Europa med de delar som saknas i direktivet om television utan gränser (89/552/EEG), vilket inte innehåller bestämmelser om upphovsrätt.

I direktiv 93/83/EEG fastställs principen att rättigheter till satellitsändningar eller vidaresändning via kabel kan förvärfvas endast genom (individuella eller kollektiva) avtal (i stället för tvångslicenssystem) (artiklarna 3 och 8). Det fastställs även att förvaltningen av rättigheten att vidaresända via kabel endast kan utövas genom en kollektiv organisation (artikel 9). Vidare föreskriver direktivet att en eller flera medlare kan anlitas om ett avtal angående tillstånd till vidaresändning via kabel av en sändning inte har kommit till stånd (artikel 11), och bestämmelser införs för att förhindra missbruk av förhandlingspositioner (artikel 12).

9.6. Kretsmönster i halvledarprodukter

Rådets direktiv 87/54/EEG av den 16 december 1986 om rättsligt skydd för kretsmönster i halvledarprodukter

Syfte

Att fastställa bestämmelser om rättsligt skydd av halvledarprodukters kretsmönster, antingen enskilda komponenter eller en del av helheten i en integrerad krets på en halvledarbricka

Innehåll

Genom direktiv 87/54/EEG skyddas rättigheterna för upphovsmannen till en halvledarprodukts kretsmönster, under förutsättning att det är resultatet av upphovsmannens egen intellektuella insats och inte är allmänt förekommande inom halvledarindustrin. Det omfattar rätten att medge eller förbjuda a) mångfaldigande av ett skyddat kretsmönster och b) kommersiellt utnyttjande eller import av ett kretsmönster eller en halvledarprodukt som har tillverkats med utnyttjande av kretsmönster.

Pågående lagstiftningsinitiativ

På grundval av den relevanta bestämmelsen (artikel 14b i Bernkonventionen) har Europeiska kommissionen föreslagit ett direktiv om följerrätt⁴³. Följerrätt är den rätt genom vilken upphovsmannen, eller efter hans död hans arvingar eller förmånstagare, får en viss procent av försäljningspriset för ett verk inom området bildkonst varje gång det säljs på nytt.

Rådet har redan antagit en gemensam ståndpunkt. Enligt artikel 6.2 i den gemensamma ståndpunkten kan förvaltningen av återförsäljningsrätten överlämnas till kollektiva organisationer.

Utkastet till direktiv om upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället har till syfte att säkerställa en inre marknad för upphovsrätt och närstående rättigheter med särskild inriktning på nya produkter och tjänster. Det kommer att justera och komplettera de befintliga EU-bestämmelserna om upphovsrätt och närstående rättigheter för att de skall svara mot de nya tekniska utmaningarna, till förmån för både rättighetsinnehavare och användare. Vidare kommer WIPO:s Internetavtal att genomföras på gemenskapsnivå genom direktivet. Rådet har redan nått politisk enighet om en gemensam ståndpunkt. Det slutliga antagandet av direktivet om upphovsrätt och närstående rättigheter skulle kunna ske i början av 2001⁴⁴.

10. OFFENTLIG UPPHANDLING

Pågående lagstiftningsinitiativ

Europeiska kommissionen har offentliggjort ett förslag till förenkling och modernisering av direktiven om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av varor, tjänster och byggtreprenader⁴⁵. Förslaget är utformat i en enda text för varor, tjänster och byggtreprenader för att kodifiera de förfaranden som rör dessa områden i en enda text så att samstämmigheten kan bibehållas under hela lagstiftningsförfarandet. Avdelning II i förslaget gäller de särskilda regler som gäller avtalen. Förslagen befinner sig i ett tidigt skede i lagstiftningsförfarandet och rådet förväntas anta en gemensam ståndpunkt tidigast i juni 2001.

⁴³. Detta förslag inväntar för närvarande rådets andra behandling (7 februari 2001).

⁴⁴. Detta förslag inväntar för närvarande rådets andra behandling (7 februari 2001).

⁴⁵. EGT C 29, 30.1.2001, s. 11.

10.1. Offentlig upphandling av tjänster

Rådets direktiv 92/50/EEG av den 18 juni 1992 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av tjänster

Syfte

Att samordna förfarandena för tilldelning av offentliga tjänstekontrakt i de fall då sådan upphandling inte redan omfattas av förfarandena för offentlig upphandling av varor eller byggentreprenader.

Innehåll

Direktiv 92/50/EEG gäller offentlig upphandling av tjänster som beräknas till minst 200 000 euro exklusive mervärdesskatt, inklusive den beräknade totala ersättningen till tjänsteleverantören. Direktivet omfattar upphandlingskontrakt som både inbegriper varor, tjänster och byggentreprenad om värdet av tjänsterna överstiger värdet på varorna och byggentreprenaden tillsammans. Direktivet tillämpas inte på kontrakt som regleras av vissa internationella avtal eller avtal som ingås enligt ett särskilt förfarande inom en internationell organisation, kontrakt som tillkännages som hemliga eller som måste fullgöras tillsammans med särskilda åtgärder som rör social trygghet. Offentlig upphandling av tjänster på grundval av en ensamrätt som medges enligt nationella bestämmelser som är förenliga med fördraget.

För alla tjänster måste den upphandlande myndigheten lämna tekniska specifikationer som följer europeiska standarder. För de tjänster som definieras som prioriterade (bilaga I A) finns ytterligare bestämmelser som gäller val av tilldelningsförfarande och bestämmelser som reglerar formgivningstävlingar. De upphandlande myndigheterna är skyldiga att välja en av tre typer av förfarande vid upphandling av prioriterade tjänster. För det första finns det ett öppet förfarande där alla intresserade anbudsgivare kan lämna anbud. I annat fall finns det ett selektivt förfarande där bara anbudsgivare som inbjudits att lämna anbud kan göra detta. Slutligen finns ett förhandlat förfarande i särskilt angivna fall som anges i direktivet, då den upphandlande myndigheten samråder med anbudsgivare som den själv väljer ut och förhandlar fram kontraktsvillkoren med en eller flera anbudsgivare. En upphandlande myndighet får också besluta att anordna en formgivningstävling.

För prioriterade tjänster föreskriver direktivet även gemensamma regler för annonsering genom förlagor för meddelandena. Det finns också gemensamma regler för deltagande i anbudsförfarandena och för tilldelningen av kontrakten för att säkerställa att kontrakten tilldelas enligt föreskrivna kriterier. Tjänsteleverantörer som gått i konkurs, likvidation eller är föremål för tvångsförvaltning kan uteslutas från urvalsförfarandet.

10.2. Offentlig upphandling av bygg- och anläggningsarbeten

Rådets direktiv 93/37/EEG av den 14 juni 1993 om samordning av förfarandena vid upphandling av offentliga kontrakt för bygg- och anläggningsarbeten

Syfte

Att konsolidera och samordna förfarandena för offentlig upphandling av byggentreprenader.

Innehåll

Direktiv 93/37/EEG gäller kontrakt⁴⁶ för utförande eller både projektering och utförande av byggnadsarbete, anläggningsarbete, installationer eller byggnadskompletteringsarbete, eller utförande på något sätt av ett arbete som motsvarar de krav som specificeras av den upphandlande enheten.

Medlemsstaternas upphandlande myndigheter som finansierar mer än 50 % av ett kontrakt för byggtreprenader, med ett beräknat värde (exklusive mervärdesskatt) över vissa tröskelvärden⁴⁷, som tilldelas av dem själva eller någon annan enhet, måste se till att ett sådant kontrakt är förenligt med direktivet.

De upphandlande myndigheterna måste tillämpa en av tre typer av förfaranden när de gör en upphandling. Det första är ett öppet förfarande där alla intresserade leverantörer kan lämna anbud. Ett annat alternativ är det selektiva förfarandet där endast leverantörer som har inbjudits att lämna anbud kan göra det. Slutligen finns, för de fall som anges i direktivet, förhandlat förfarande, där den upphandlande enheten samråder med leverantörer som den själv väljer ut och förhandlar om kontraktsvillkoren med en eller flera av dem.

Enligt direktivet är de upphandlande myndigheterna skyldiga att lämna ut tekniska specifikationer som överensstämmer med europeisk standard för arbetet i allmänhet eller underlag för varje kontrakt. Det finns också en skyldighet att annonsera i enlighet med vissa föreskrivna modeller, inom vissa tidsfrister, och då ge viss information om upphandlingen.

I direktivet finns även bestämmelser om urval av leverantörer och tilldelning av kontrakt. En sökande eller anbudsgivare som inte har tilldelats kontrakt och som begär att få veta skälet till avslaget skall informeras om detta inom 15 dagar. Detta skall meddelas i form av en skriftlig rapport om varje tilldelat kontrakt, med angivande av upphandlande enhet, de sökande eller anbudsgivare som godkänts och skälet till att de valts ut. Rapporten måste också innehålla en förteckning över övriga sökande eller anbudsgivare och skälet till att de inte godkänts, samt uppgift om vem som tilldelats kontraktet och skälet till att det anbudet valdes.

10.3. Prövningförfaranden vid offentlig upphandling av varor och byggtreprenader

Rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten, senast ändrat genom rådets direktiv 92/50/EEG.

Syfte

Direktivet skall säkerställa att prövningsförfaranden finns till förfogande för intresserade parter som har skadats eller skulle kunna skadas av en påstådd överträdelse (artikel 1).

Innehåll

⁴⁶. Utom de som gäller produktion, transport eller distribution av dricksvatten, kontrakt som tilldelas av enheter vars huvudsakliga uppgift är att producera eller distribuera energi, samt kontrakt som gäller telekommunikationer. Kontrakt som har förklarats hemliga eller som rör skydd av medlemsstatens grundläggande intressen omfattas inte heller av detta direktiv. Även vissa kontrakt som regleras av internationella avtal eller en internationell organisations särskilda förfaranden är undantagna.

⁴⁷. Inte mer än fem miljoner euro, vilket i nationell valuta ses över vartannat år från och med den 1 januari 1992.

I alla medlemsstater skall åtgärder vidtas för att rätta till beslut som de upphandlande myndigheterna fattar i strid med lagen. Sådana åtgärder skall bland annat omfatta att uppskjuta upphandlingsförfarandet i fråga, åsidosätta olagliga beslut och diskriminerande beteende (artikel 2).

BILAGA II
FÖRTECKNING ÖVER INTERNATIONELLA INSTRUMENT SOM HÄNFÖR SIG
TILL VÄSENTLIGA AVTALSRÄTTSLIGA FRÅGOR

1. FN-KONVENTIONER

CONVENTION ON THE LIMITATION PERIOD IN THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (konvention om preskriptionstid vid internationella köp av varor) antagen i New York 1974 (ändrad genom PROTOCOL AMENDING THE CONVENTION ON THE LIMITATION PERIOD IN THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (protokoll om ändring av konventionen om preskriptionstid vid internationella köp av varor) av den 11 april 1980)

Tillämplighet:

Konventionen ändrad genom protokollet är i kraft (varken protokollet eller konventionen har undertecknats av någon medlemsstat i EU). Den tidigare Tyska Demokratiska antog den 31 augusti 1989 protokollet om ändring av konventionen och därigenom också konventionen från 1974.

FÖRENTA NATIONERNAS KONVENTION ANGÅENDE AVTAL OM INTERNATIONELLA KÖP AV VAROR antagen i Wien 1980

Tillämplighet:

Endast Förenade kungariket, Portugal och Irland har inte undertecknat konventionen, dvs. de är inte avtalsparter. Den gällande konventionen är i kraft i de övriga medlemsstaterna i EU.

UNCITRAL LEGAL GUIDE ON INTERNATIONAL COUNTERTRADE TRANSACTIONS (Uncitrals rättsliga vägledning i transaktioner inom internationell mothandel) antagen 1992

Tillämplighet:

Inte rättsligt bindande

UNITED NATIONS CONVENTION ON INTERNATIONAL BILLS OF EXCHANGE AND INTERNATIONAL PROMISSORY NOTES (Förenta Nationernas konvention om internationella växlar och internationella växelförbindelser) antagen i New York 1988

Tillämplighet:

Konventionen har inte trätt i kraft. Tio ratificeringar krävs. Ingen medlemsstat i EU har undertecknat den.

UNCITRAL LEGAL GUIDE ON ELECTRONIC FUNDS TRANSFERS (Uncitrals rättsliga vägledning i elektroniska överföringar av tillgångar) antagen 1987

Tillämplighet:

Inte rättsligt bindande

UNCITRAL MODEL LAW ON INTERNATIONAL CREDIT TRANSFERS (Uncitrals förslaga till lag om internationella kreditöverföringar) antagen 1992

Tillämplighet:

Bindande när antagits som nationell lag.

UNITED NATIONS CONVENTION ON INDEPENDENT GUARANTEES AND STAND-BY LETTERS OF CREDIT (Förenta Nationernas konvention om oberoende garantier och rembursberedskap) antagen i New York 1996

Tillämplighet:

Konventionen trädde i kraft 1.1.2000. Ingen medlemsstat i EU har undertecknat den.

FÖRENTA NATIONERNAS KONVENTION OM SJÖTRANSPORT AV GODS (HAMBURGREGLERNA) antagen i Hamburg 1978

Tillämplighet:

Konventionen trädde i kraft 1.11.1992.

Undertecknats av Danmark (18.4.1979), Finland (18.4.1979), Frankrike (18.4.1979), Tyskland (31.3.1978), Portugal (31.3.1978) och Sverige (18.4.1979).

Ratificerats av Österrike (29.7.1993).

UNITED NATIONS CONVENTION ON THE LIABILITY OF OPERATORS OF TRANSPORT TERMINALS IN INTERNATIONAL TRADE (Förenta Nationernas konvention om transportterminaloperatörers skyldigheter inom internationell handel) antagen i Wien 1991

Tillämplighet:

Konventionen har inte trätt i kraft. Fem ratificeringar krävs.

Undertecknats av Frankrike (15.10.1991) och Spanien (15.4.1991).

UNCITRAL MODEL LAW ON ELECTRONIC COMMERCE WITH GUIDE TO ENACTMENT (Uncitrals förslaga till lag om elektronisk handel med antagandevägledning) antagen 1996; ny artikel 5a lagts till 1998

Tillämplighet:

Bindande när den genomförts i den nationella lagstiftningen.

UNCITRAL Legal Guide on Drawing Up International Contracts for the Construction of Industrial Works (Uncitrals rättsliga vägledning i upprättandet av internationella avtal vid byggande av industrianläggningar) antogs i New York 1987

Tillämplighet:

Inte rättsligt bindande.

2. UNIDROITS (DET INTERNATIONELLA INSTITUTET FÖR HARMONISERING AV AVTALSRÄTT) INSTRUMENT

UNIDROIT Principles for International Commercial Contracts (Unidroits principer för internationella affärsavtal) antogs 1994

Tillämplighet:

Inte rättsligt bindande.

CONVENTION RELATING TO A UNIFORM LAW ON THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (konvention om harmonisering av lagstiftningen om internationella köp av varor) undertecknad i Haag 1964

Tillämplighet:

Gäller i Förenade kungariket (ratificerades den 31 augusti 1967). Sagts upp av Italien (11.12.1986), Tyskland (1.1.1990), Nederländerna (1.1.1991), Belgien (1.11.1996) och Luxemburg (20.1.1997)).

Undertecknats av Grekland (ad referendum, 3.8.1964) och Frankrike (31.12.1965).

CONVENTION RELATING TO A UNIFORM LAW ON THE FORMATION OF CONTRACTS FOR THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (konvention om en harmoniseringslag om utformningen av avtal om internationella köp av varor) undertecknad i Haag 1.7.1964

Tillämplighet:

Gäller i Förenade kungariket (ratificerats den 31.8.1967), och sagts upp av Italien (11.12.1986), Tyskland (1.1.1990), Nederländerna (1.1.1991), Belgien (1.11.1996) och Luxemburg (20.1.1998).

Undertecknats av Grekland (ad referendum, 3.8.1964) och Frankrike (31.12.1965).

CONVENTION ON AGENCY IN THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (konvention om organ när det gäller internationella köp av varor) undertecknad i Genève 17.2.1983

Tillämplighet:

Ratificerats av Italien (16.6.1986) och Frankrike (7.8.1987).

Har inte undertecknats av de övriga medlemsstaterna i EU.

Konventionen kommer att träda i kraft först när den godtas av de tio avtalsslutande staterna (artikel 33).

UNIDROIT CONVENTION ON INTERNATIONAL FINANCIAL LEASING (Unidroits konvention om internationell finansiell leasing) antagen i Ottawa 28.5.1988

Tillämplighet:

Konventionen har trätt i kraft.

Ratificerats av Frankrike (med deklaration, 23.9.1991) och Italien (29.11.1993).

Undertecknats av Finland (30.11.1990) och Belgien (21.12.1990).

UNIDROIT CONVENTION ON INTERNATIONAL FACTORING (Unidroits konvention om internationell factoring) antagen i Ottawa 28.5.1998

Tillämplighet:

Konventionen har trätt i kraft.

Ratificerats av Frankrike (med deklaration, 23.9.1991), Italien (29.11.1993) och Tyskland (20.5.1998)

Undertecknats av Finland (30.11.1990), Belgien (21.12.1990) och Förenade kungariket (31.12.1990).

3. EUROPARÅDETS INSTRUMENT

EUROPEISK KONVENTION OM OBLIGATORISK FÖRSÄKRING MOT SKADESTÅNDSANSVAR I FRÅGA OM MOTORFORDON undertecknad i Strasbourg 20.4.1959

Tillämplighet:

Konventionen trädde i kraft 22.9.1969.

Ratificerades av Österrike (10.4.1972), Danmark (24.6.1969), Tyskland (5.1.1966), Grekland (29.5.1961) och Sverige (22.6.1969).

Undertecknades av Belgien (20.4.1959), Frankrike (20.4.1959), Italien (20.4.1959) och Luxemburg (20.4.1959).

CONVENTION ON THE LIABILITY OF HOTELKEEPERS CONCERNING THE PROPERTY OF THEIR GUESTS (konvention om hotellinnehavares skadeståndsansvar när det gäller hotellgästernas medförda egendom) undertecknad i Paris 17.12.1962

Tillämplighet:

Konventionen trädde i kraft 15.2.1967.

Ratificerats av Belgien (14.9.1972), Frankrike (19.9.1967), Tyskland (14.11.1966), Irland (7.5.1963), Italien (11.5.1979), Luxemburg (25.1.1980) och Förenade kungariket (12.7.1963).

Undertecknats av Österrike (17.12.1962), Grekland (17.12.1962) och Nederländerna (17.12.1962).

KONVENTION OM FÖRENHETLIGANDE AV VISSA DELAR AV PATENTRÄTTEN undertecknad i Strasbourg 27.11.1963

Tillämplighet:

Konventionen trädde i kraft 1.8.1980.

Ratificerats av Belgien (23.9.1999), Danmark (29.9.1989), Frankrike (27.2.1980), Tyskland (30.4.1980), Irland (25.1.1968), Italien (17.2.1981), Luxemburg (14.9.1977), Nederländerna (2.9.1987), Sverige (3.3.1978) och Förenade kungariket (16.11.1977).

EUROPEAN CONVENTION ON ESTABLISHMENT OF COMPANIES (europeisk konvention om etablering av företag) undertecknad i Strasbourg 20.1.1966

Tillämplighet:

Konventionen har inte trätt i kraft. Fem ratificeringar krävs.

Undertecknats av Belgien (20.1.1966), Tyskland (5.11.1968), Italien (24.3.1966) och Luxemburg (18.9.1968).

EUROPEAN CONVENTION ON FOREIGN MONEY LIABILITIES (europeisk konvention om skulder i främmande valuta) undertecknad i Paris 11.12.1967

Tillämplighet:

Konventionen har inte trätt i kraft. Tre ratificeringar krävs.

Ratificerats av Luxemburg (9.2.1981).

Undertecknats av Österrike (11.12.1967), Frankrike (11.12.1967) och Tyskland (11.12.1967).

EUROPEAN AGREEMENT ON "AU PAIR" PLACEMENT (europeisk överenskommelse om au pair-anställning) undertecknad i Strasbourg 24.11.1969

Tillämplighet:

Överenskommelsen trädde i kraft 30.5.1971.

Ratificerades av Danmark (29.4.1971), Frankrike (5.2.1971), Italien (8.11.1973), Luxemburg (24.7.1990) och Spanien (11.8.1988).

Undertecknats av Belgien (24.11.1969), Finland (16.7.1997), Tyskland (2.10.1976) och Grekland (22.8.1979).

EUROPEAN CONVENTION ON THE PLACE OF PAYMENT OF MONEY LIABILITIES (europeisk konvention om platsen för betalning av penningsskulder) undertecknad i Basel 16.5.1972

Tillämplighet:

Konventionen har inte trätt i kraft. Fem ratificeringar krävs.

Undertecknats av Österrike (16.5.1972), Tyskland (16.5.1972) och Nederländerna (16.5.1972).

EUROPEISK KONVENTION OM BERÄKNING AV TIDSFRISTER undertecknad i Basel 6.5.1974

Tillämplighet:

Konventionen trädde i kraft 28.4.1983.

Ratificerats av Österrike (11.8.1977) och Luxemburg (10.10.1984).

Undertecknats av Sverige, Portugal, Spanien, Tyskland, Belgien, Italien och Frankrike.

EUROPEAN CONVENTION ON CIVIL LIABILITY FOR DAMAGE CAUSED BY MOTOR VEHICLES (europeisk konvention om civilrättsligt ansvar för skador orsakade av motorfordon) undertecknad i Strasbourg 14.5.1973

Tillämplighet:

Konventionen har inte trätt i kraft. Tre ratificeringar krävs.

Undertecknats av Tyskland (14.5.1973).

EUROPEAN CONVENTION ON PRODUCTS LIABILITY IN REGARD TO PERSONAL INJURY AND DEATH (europeisk konvention om produktansvar när det gäller personskador eller dödsfall) undertecknad i Strasbourg 27.1.1977.

Tillämplighet:

Konventionen har inte trätt i kraft. Tre ratificeringar krävs.

Undertecknad av Österrike (11.8.1977), Belgien (27.1.1977), Frankrike (27.1.1977) och Luxemburg (27.1.1977)

CONVENTION ON CIVIL LIABILITY FOR DAMAGE RESULTING FROM ACTIVITIES DANGEROUS TO THE ENVIRONMENT (konvention om skadeståndsansvar för skador orsakade av miljöfarlig verksamhet) undertecknad i Lugano 21.6.1993

Tillämplighet:

Konventionen har inte trätt i kraft. Tre ratificeringar krävs.

Undertecknats av Finland (21.6.1993), Grekland (21.6.1993), Italien (21.6.1993), Luxemburg (22.6.1993), Nederländerna (21.6.1993) och Portugal (6.3.1997).

EUROPEAN CONVENTION RELATING TO QUESTIONS ON COPYRIGHT LAW AND NEIGHBOURING RIGHTS IN THE FRAMEWORK OF TRANSFRONTIER BROADCASTING BY SATELLITE (europeisk konvention om upphovsrättigheter och upphovsrelaterade rättigheter vid gränsöverskridande radio- och TV-sändningar via satellit) undertecknad i Strasburg 11.5.1994

Tillämplighet:

Konventionen har inte trätt i kraft. Sju ratificeringar krävs.

Undertecknats av Belgien (6.8.1998), Tyskland (18.4.1997), Luxemburg (11.5.1994), Spanien (11.5.1994) och Förenade kungariket (2.10.1996)

CIVILRÄTTSLIG KONVENTION OM KORRUPTION undertecknad i Strasbourg 4.11.1999

Tillämplighet:

Konventionen har inte trätt i kraft. Fjorton ratificeringar krävs.

Undertecknats av Belgien (8.6.2000), Danmark (4.11.1999), Finland (8.6.2000), Frankrike (26.11.1999), Tyskland (4.11.1999), Grekland (8.6.2000), Irland (4.11.1999), Italien (4.11.1999), Luxemburg (4.11.1999), Sverige (8.6.2000) och Förenade kungariket (8.6.2000).

CONVENTION RELATING TO STOPS ON BEARER SECURITIES IN INTERNATIONAL CIRCULATION (konvention om dödande av innehavarpapper i internationellt omlopp) undertecknad 28.5.1970

Tillämplighet:

Konventionen trädde i kraft 11.2.1979.

Ratificerats av Österrike (11.8.1977), Belgien (23.5.1973), Frankrike (23.5.1973) och Luxemburg (23.5.1973).

Undertecknats av Tyskland (28.5.1970), Irland (23.4.1974), Nederländerna (23.4.1974) och Förenade kungariket (28.5.1970).

EUROPEISK KONVENTION OM VISSA INTERNATIONELLA ASPEKTER VID KONKURS undertecknad i Istanbul 5.6.1990

Tillämplighet:

Konventionen har inte trätt i kraft. Tre ratificeringar krävs.

Undertecknad av Belgien (13.6.1990), Frankrike (5.6.1990), Tyskland (5.6.2000), Grekland (5.6.1990), Italien (15.1.1991) och Luxemburg (5.6.1990).

BILAGA III
REGLERVERKETS STRUKTUR OCH RELEVANTA BINDANDE
INTERNATIONELLA INSTRUMENT

1. AVTALET

1.1. Allmänt

Direktiv **90/314/EEG** om paketresor är det enda direktiv som ger en rättslig definition av termen "avtal": med avtal avses en överenskommelse mellan konsumenten och arrangören respektive återförsäljaren. Det finns standardavtal som är formulerade i förväg och avtal som varit föremål för individuell behandling. I direktiv **93/13/EEG** om oskäliga villkor i konsumentavtal föreskrivs när ett avtalsvillkor skall anses vara ett standardavtal (art. 3.2) och regleras genom detta direktiv.

Även direktiv **2000/35/EG** om sena betalningar fastställs vissa uppgifter som skall beaktas för att fastställa om ett avtal är oskäligt (art.3.3-5).

Som ett uttryck av en allmän princip inom konsumenträtten skall avtalsvillkoren utarbetas på ett enkelt och lättbegripligt språk (jfr direktiv **93/13/EEG** om oskäliga avtalsvillkor (art.5), **90/314/EEG** om paketresor (art.3.2), **99/44/EG** om försäljning av konsumentvaror (art.6.2), **97/7/EG** om distansavtal (art.4.2) samt förslaget till ett direktiv om distansavtal om finansiella tjänster (art.3.2)).

Oskäliga villkor i ett konsumentavtal är inte bindande för konsumenten (art. 6.1 i direktiv **93/13/EEG** om oskäliga villkor).

Några direktiv innehåller bestämmelser som återger allmänna principer om god tro (jfr direktiv **86/653/EEG** om självständiga handelsagenter (art.3) och direktiv **93/13/EEG** om oskäliga villkor (art.3)) och principen om den mest gynnsamma tolkningen av avtalsrättsliga bestämmelser (jfr art.5 i direktiv **93/13/EEG** om oskäliga villkor).

1.2. Slutande av avtal: anbud och accept

FN-konventionen angående avtal om internationella köp av varor (**CISG**) innehåller bestämmelser om upprättande av avtal (artiklarna 14-24).

I FN-konventionen beskrivs de omständigheter då ett förslag till avtalsslut kan anses vara ett anbud. Dessutom tas såväl frågor om effekt, hävning och återkallande av ett anbud som frågan om accept av ett anbud.

Enligt såväl artikel 9 i direktiv **97/7/EG** om distansavtal som art.9 i förslaget till ett direktiv om distansavtal om finansiella tjänster är det förbjudet att tillhandahålla varor och tjänster utan att föregående beställning från konsumenten. Uteblivet svar utgör inte samtycke.

1.3. Form

Enligt direktiv **2000/31/EG** om elektronisk handel skall medlemsstaterna se till att deras rättssystem gör det möjligt att sluta avtal på elektronisk väg.

I direktiv **86/653/EEG** om självständiga handelsagenter föreskrivs att vardera parten skall ha rätt att på den andra partens begäran erhålla en undertecknad skriftlig handling. I allmänhet kan dock avtal även slutas endast muntligt (art.13).

Andra direktiv som gäller konsumentskydd föreskriver skriftlig form (jfr direktiven **87/102/EEG** om konsumentkrediter (artiklarna 4 och 6.1), **90/314/EEG** om paketresor (art.4.2b) och **94/47/EG** om tidsdelning (art.4)).

Direktiv **99/93/EG** om gemenskapsramverk för elektroniska signaturer fastställer kriterier för att ge samma status till elektroniska signaturer som till handskrivna signaturer.

1.4. Hävning

I FN-konventionen bekräftas att ett avtal kan bringas att upphöra genom en överenskommelse mellan parterna (art.29).

Enligt artikel 15 i direktiv **86/653/EEG** om självständiga handelsagenter, kan var och en av parterna häva ett avtal om det ingåtts på obestämd tid men endast genom uppsägning (en till tre månader beroende på avtalstiden).

Vissa direktiv som gäller konsumentskydd ger rätt till hävning utan påföljd och utan angivande av skäl (jfr direktiv **97/7/EG** om distansavtal (art. 6: frist på sju dagar) samt i ett förslag till ett direktiv om distansavtal om finansiella tjänster (frist på 14 till 30 dagar), **85/577/EEG** om avtal i de fall dessa ingås utanför fasta affärslokaler (art.5, frist på sju dagar), och **94/47/EG** om tidsdelning (art.5, frist på tio dagar)). Bestämmelser om detta återfinns även i direktiv **90/619/EEG** om livförsäkring (art. 15, frist på 14 till 30 dagar).

2. FÖRPLIKTELSE FÖRE AVTALET OCH UNDER AVTALET

2.1. Förpliktelser för den part som skall tillhandahålla varor eller tjänster

2.1.1. Informationskrav

2.1.1.1. Allmänt/Form

Många direktiv föreskriver att information skall ges skriftligt (jfr direktiv **85/577/EEG** om avtal i de fall dessa ingås utanför fasta affärslokaler (art.4), **87/102/EEG** om konsumentkrediter (artiklarna 4 och 6.1), **90/314/EEG** om paketresor (art.4.1a and b), **94/47/EG** om tidsdelning (art. 3.1 and 2,4), **97/7/EG** om distansavtal (art. 5) samt förslaget till direktiv om distansavtal om finansiella tjänster (art.3)).

Informationen måste ges på ett klart, begripligt och otvetydigt sätt (jfr direktiv **2000/31/EG** om elektronisk handel (art.10.1), **97/7/EG** om distansavtal (art.5), **85/577/EEG** om avtal i de fall dessa ingås utanför fasta affärslokaler (art.4), **90/314/EEG** om paketresor (art.4.1), **94/47/EG** om tidsdelning (art.3.2)).

Den information som getts utgör en integrerad del av avtalet och binder den som tillhandahåller tjänsten när det gäller direktiv **94/47/EG** om tidsdelning (art.3.2) och **90/314/EEG** om paketresor (art.3.2).

Det finns bestämmelser om ändringar av informationen skall även meddelas köparen (jfr direktiv **94/47/EG** om tidsdelning (art.3.2), **90/314/EEG** om paketresor (art.3.2) och **87/102/EEG** om konsumentkrediter (art.6.2)).

2.1.1.2. Exempel på informationskrav och när information skall ges

aa) före avtalsslutet

Det finns många direktiv som gäller konsumentskydd som föreskriver informationskrav före avtalsslutet. Sådan information gäller huvudsakligen varans eller tjänstens väsentliga egenskaper, pris och ytterligare kostnader, betalningssätt, konsumentens rättigheter och skyldigheter samt förfaranden om hävning av avtalet och ångerrätt (jfr direktiv **97/7/EG** om distansavtal (art.4, information kan även ges i god tid innan avtalet ingås eller senast vid leverans (art.5)), **87/102/EEG** om konsumentkrediter (art.6 information kan även ges först vid överenskommelsen), **94/47/EG** om tidsdelning (art.3.1), **90/314/EEG** om paketresor (artiklarna 3 och 4.1a), **92/96/EEG** om livförsäkring (art. 31.1 och bilaga II, med specifik information om vinster, återköpsvärde och inbetalat värde), **97/5/EG** om gränsöverskridande betalningar (art.3, med specifik information om hur lång tid det tar att genomföra en beställning, kostnader och avgifter).

Enligt direktiv **2000/31/EG** om elektronisk handel skall information ges vid olika tekniska steg som skall tas för att sluta ett avtal, hur avtalet kommer att arkiveras och vilka språk som står till buds för att sluta avtalet samt om befintliga uppförandekoder (art.10.1 och 2).

bb) vid avtalsslutet

Direktivet om rättsskyddsförsäkring **87/344/EEG** tvingar försäkringsgivaren att informera försäkringstagaren om dennes rätt att begära ett skiljeförfarande och rätt att fritt välja advokat.

I direktiv **90/314/EEG** om paketresor föreskrivs i artikel 4.2 att vissa delar i bilagan skall ingå i avtalet.

cc) efter avtalsslutet

Enligt det tredje direktivet **92/96/EEG** om livförsäkring skall försäkringsgivaren i ett givet fall ge försäkringstagaren uppdaterad information om försäkringsbolaget och försäkringsvillkoren. Han skall informera försäkringstagaren om vinster och bonus (art.31.2 och bilaga II). På liknande sätt skall enligt direktiv **87/102/EEG** om konsumentkrediter konsumenten informeras om alla ändringar i årsräntan och andra relevanta kostnader (art.6.2).

I direktiv **97/5/EG** om gränsöverskridande betalningar föreskrivs att efter det att en gränsöverskridande betalning har gjorts skall institutionerna ge information om en referens så att kunden kan identifiera betalningen, betalningens faktiska belopp, kostnader, etc. (art. 4).

Enligt artikel 12 i direktiv **86/653/EEG** om självständiga handelsagenter, skall en handelsagent få en översikt över de provisionsbelopp som förfallit till betalning, inklusive underlag för beräkningen.

Enligt direktiv **90/314/EEG** om paketresor skall konsumenten få ytterligare information om resan (art.4.1b).

Enligt direktiv **85/577/EEG** om avtal i de fall dessa ingås utanför fasta affärslokaler, skall information ges om rätt att häva avtalet tillsammans med namn och adress till den gentemot vilken denna rätt kan utövas (art.4).

2.1.2. Handelsgarantier

Det finns ett särskilt direktiv som handlar om garantier: Direktiv **99/44/EG** om försäljning av konsumentvaror med bestämmelser om garantier, beskrivning av innehållet, etc. (art.6).

2.1.3. Fullgörelse av skyldigheterna

I FN-konventionen föreskrivs säljarens skyldighet att avlämna varor. Den innehåller bestämmelser när det gäller tid och plats för avlämnandet av varor (artiklarna 30 och 31).

Enligt artikel 7.1 i direktiv **97/7/EG** om distansavtal skall leverantören verkställa beställningen inom högst 30 dagar från den dag då kunden lämnade sin beställning.

I förslaget till ett direktiv om distansavtal om finansiella tjänster föreskrivs konsumentens uttryckliga samtycke om fullgörelse av avtalet innan den period då denne har rätt att avtalet löper ut (art. 5). FN-konventionen överlåter åt köparen att besluta om att ta emot leverans eller vägra leverans om säljaren avlämnar varorna före fastställt datum.

2.1.4. Fullgörrelsens avtalsenlighet

I direktiv **99/44/EG** om försäljning av konsumentvaror föreskrivs säljarens skyldighet att leverera varor som överensstämmer med avtalet och dennes ansvar i händelse av bristande överensstämmelse (artiklarna 2 och 2 samt artiklarna 35-44 **CISG**).

Även direktiv **90/314/EEG** om paketresor kräver att medlemsstaterna säkerställer att arrangören eller återförsäljaren ansvarar för riktig fullgörelse av sina förpliktelser (art.5.2).

2.2. Den andra avtalspartens ansvar

När det gäller köparens skyldigheter föreskrivs i FN-konventionen att köparen skall betala för varan och motta leverans av den (artiklarna 53 och 60). I konventionen ges även bestämmelser om tid och plats för betalningen (artiklarna 55 - 59).

I direktiv **86/653/EEG** om självständiga handelsagenter skiljer man mellan avtalad ersättning och sedvanlig kommission och ger bestämmelser om berättigandet till ersättning (artiklarna 6 – 8) samt om när rätten upphör (art.11). Om det inte finns någon överenskommelse eller sedvänja, skall handelsagenten vara berättigad till skälig ersättning (art.6.1).

3. KONSEKVENSER AV ICKE-FULLGÖRELSE AV AVTALSFÖRPLIKTELSE

3.1. Hävning, återkallande och annullering

De relevanta direktiven ger olika möjligheter att frånträda avtalet.

Enligt direktiv **90/314/EEG** om paketresor har konsumenten rätt att frånträda avtalet utan påföljd om researrangören på ett betydande sätt har ändrat ett väsentligt villkor i avtalet.

I vissa direktiv föreskrivs explicit rätt till annullering (jfr direktiv **94/47/EG** om tidsdelning (artikel 5.1, frist på tre månader och artikel 7 för kreditavtal)).

I andra saknas bestämmelser om detta (jfr direktiv **87/102/EEG** om konsumentkrediter).

I händelse konsumenten frånträder avtalet samt i händelse leverantören annullerar av annat skäl än kundens fel, ger vissa direktiv kunden rätt till återbetalning av alla de belopp han betalat under (jfr direktiven **97/7** om distansavtal (art.7.2) och **90/314/EEG** om paketresor (art.4.6)).

3.2. Avtallsspecifika rättigheter

På grund av ett direktivs specifika syfte, föreskrivs mycket detaljerat olika rättigheter för konsumenten i händelse av fullgörelse som inte är avtalsenlig i direktiv **99/44/EG** om försäljning av konsumentvaror (jfr art. 3 : reparation eller ersättning (jfr även artikel 5 i direktiv **90/314/EEG** om paketresor), hävning). På samma sätt föreskrivs i direktiv **2000/35/EG** om sena betalningar återtagandeförbehåll före leverans av varorna (art.4).

FN-konventionen innehåller ett visst antal ersättningar vid säljarens avtalsbrott (t.ex. kan köparen under särskilda förhållanden kräva fullgörelse av säljarens förpliktelser, leverans av ersättningsvaror eller för att avhjälpa den bristande avtalsenligheten genom reparation. Säljaren kan även häva köpet eller begära en prisnedsättning (jfr artiklarna 46-52)).

3.3. Kompensation

Bestämmelser om kompensation i händelse av olevererade varor eller leverans av varor och tjänster som inte uppfyller avtalsvillkoren återfinns också i **CISG** (art.45.1b, artiklarna 74-77), direktiv **86/653/EEG** om självständiga handelsagenter (art.17), direktiv **97/5/EG** om gränsöverskridande betalningar och direktiv **90/314/EEG** om paketresor (artiklarna 4.6 och 7).

En särskild kompensation i händelse av en otillåten behandling föreskrivs i direktiv **95/46/EG** om skydd för enskilda med avseende på behandling av personuppgifter (art.23.1). I direktiv **2000/35/EG** om sena betalningar föreskrivs att om inte gäldenären är ansvarig för förseningen, skall borgenären vara berättigad till ersättning för alla kostnader som uppkommit på grund av den sena betalningen (art.3e). Dessutom föreskrivs dröjsmålsränta i direktiv **2000/35/EG** om sena betalningar när det gäller en fastställd förfallodag för betalning samt när förfallodag inte är fastställd (art.3).

4. UTOMOBLIGATORISKT ANSVAR

4.1. Ansvar för produkter med säkerhetsbrister

I direktiv **85/374/EEG** om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister definieras begreppet produkt med säkerhetsbrist och ställer upp allmänna ansvarsbestämmelser i händelse enskilda personer åsamkas skada av produkter med säkerhetsbrister. Tillverkaren eller importören är skyldig att ersätta den skadelidande även om han inte varit försumlig. I direktivet införs solidariskt ansvar i den händelse flera personer ansvarar för samma skada.

4.2. Skydd av privatlivet

Enligt direktiv **95/46/EG** om skydd av enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter ges specifika krav och villkor för personens samtycke till behandling av uppgifter (art.7), medan direktiv **97/66/EG** om behandling av personuppgifter och skydd av privatlivet inom telekommunikationsområdet (art. 12.1) och direktiv **97/7/EG** om distansavtal (art.10) endast medger användning av automatiska uppringningssystem eller fax i syfte att bedriva direkt marknadsföring om abonnenten gett sitt samtycke i förväg. Den senare bestämmelsen annan teknik för distanskommunikation och som möjliggör individuell kommunikation endast får användas när konsumenten inte klart motsätter sig detta.

Enligt artiklarna 10,11,12 och 14 i direktiv **95/46/EG**, i händelse av insamling av uppgifter, skall information ges, bl.a. avseende den behandling som skall göras av de insamlade uppgifterna och personens rätt att få tillgång och korrigera de uppgifter som rör honom.

5. BESTÄMMELSERNAS TVINGANDE KARAKTÄR

Konsumenten har inte rätt att avtala bort sina rättigheter enligt de flesta direktiv om konsumentskydd, t.ex. **85/577/EEG** om avtal i de fall dessa ingås utanför fasta affärslokaler (art.6), **87/102/EEG** om konsumentkrediter (art.14), **90/314/EEG** om paketresor (art.5.3), **94/47/EG** om tidsdelning (art.8), **97/7/EG** om distansavtal (art.12.1), **99/44/EG** om försäljning av konsumentvaror (art.7), **93/13/EEG** om oskäliga villkor, förslaget till ett direktiv om distansavtal om finansiella tjänster (art.11), samt direktiv **85/374/EEG** om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister (art.12) och direktiv **86/653/EEG** om självständiga handelsagenter (art.19).

6. MINIMIHARMONISERING

Enligt ett antal direktiv om konsumentskydd får medlemsstaterna införa striktare bestämmelser än de som återfinns i direktiven (jfr direktiv **85/577/EEG** om avtal i de fall dessa ingås utanför fasta affärslokaler (art.8), **87/102/EEG** om konsumentkrediter (art.15), **90/314/EEG** om paketresor (art.8), **94/47/EG** om tidsdelning (art.11), **97/7/EG** om distansavtal (art.14), **99/44/EG** om försäljning av konsumentvaror (art.8) och **93/13/EG** om oskäliga villkor (art.8)).

Många direktiv ger endast möjliga bestämmelser, medan liknande frågor regleras på ett bindande sätt i andra direktiv (t.ex. när det gäller bestämmelsen om bevisbörda i direktiv **97/7/EG** om distansavtal å ena sidan och direktiv **99/44/EG** om försäljning av konsumentvaror å den andra).